AGORA CULTURAL

AGORA

Època III • Núm. 13 • juny 09

LA TRONA

ESPECIAL

Poesia

Paraules, en formes, sons i ritmes, que de manera breu, precisa i suficient, expressen, directament o en metàfora, pensaments, situacions, sentiments i reflexions per resultar-nos pròximes, per belles o intel·ligents, per subtils o clarividents, per emotives o racionals.

Un segon especial, tot ell poesia. Un número 13 per als poetes de l'Alt Urgell, la Cerdanya i Andorra, plegats, per incitar-nos a desplegar junts un camí comú i propi dins la creació poètica.

Tot i presentar-los encasellats, en un dels tres territoris, tots ells es passegen i són d'arreu, van i vénen, com les seves paraules.

Trenta-dues pàgines on el paper es recobreix de mots i els mots esdevenen poemes per art de màgia, certament, per la màgia de l'art.

ÀGORA
CULTURAL

ASSOCIACIÓ DE METEREOLOGIA D'ANDORRA I CIÈNCIES DE L'ATMOSFERA
GRUP D'AMICS DE LES MATEMÀTIQUES D´ANDORRA
ASSOCIACIÓ ANDORRANA DEL CÒMIC, L'ANIMACIÓ I LA IL·LUSTRACIÓ
ASSOCIACIÓ DE MÚSICS D'ANDORRA
ASSOCIACIÓ D'ESCRIPTORS DEL PRINCIPAT D'ANDORRA
ASSOCIACIÓ GRUP DE CREACIÓ - LA XARRANCA
ASSOCIACIÓ PER LA DEFENSA DE LA NATURA
ASSOCIACIÓ SOCIOCULTURAL AVERROES
CENTRE DE LA CULTURA CATALANA
CERCLE DE LES ARTS I DE LES LLETRES
CINECLUB DE LES VALLS
ESBART SANTA ANNA
FEDERACIÓ ANDORRANA DE FOTOGRAFIA
FUNDACIÓ AMICS DELS ORGUES DE LES VALLS D'ANDORRA
PROMODANSA
SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES
VELLES CASES ANDORRANES

Sumari

Salvador Albanell i Tortadès (AU)
Maria Bachs i Asbert (AU)
Carli Bastida i Serra (PA)
Anna Capdevila i Bolló (AU)
Pere Canturri i Montanya (PA)
Imma Carrera i Grañó (C)
Rosa Casas i Coll (C)
Jordi Pere Cerdà (C)
Lluís Codina i Lanaspa (PA)
Teresa Colom i Pich (PA) (AU)
Josep Comas i Travé (C)
Imma Cros i Tubau (C)
Josep E. Dallerès i Codina (PA)
Jordi Dalmau i Ausàs (AU)
Isidre Domenjó i Coll (AU) (text)
Andreu Escales i Tous (AU)
Josep Espuñes i Esteve (AU)
M. Antònia Fantova i Sentelles (PA)
Ester Fenoll i Garcia (PA)
Manel Figuera i Abadal (C) (text i poemes)
Manel Gibert i Vallès (PA)
Yolanda Giménez i Aguilar (AU)
Joan Graell i Piqué (AU)
M. Rosa Grau i Grau (C)
Marta Grau i Repullo (AU)
Llibres publicats
M. Carme Jaumot i Gairí (PA)
Bernat Manresa i Mallol (AU)
Montserrat Marfany i Canturri (PA)
Joan Ramon Marina i Amat (PA)
Sergi Martín i Amorós (PA)
Antoni Morell i Mora (PA) (text i poemes)
Magda Morralla i Navarro (C)
Josefina Obiols i Obiols (PA)
Manuel Pal i Casanovas (AU)
Jordi Pasques i Canut (AU-PA)
Robert Pastor i Castillo (PA)
Queralt Perera i Parramon (AU)
Arnau Pérez i Orobitg (PA)
David Pérez i Surribas (PA)
Antoni Pol i Solé (PA)
Conxita Rabassa i Castellarnau (AU)
Inés Sànchez i Domingo (PA) (text)
Àlvar Valls i Oliva (PA)
Poetes
Manuscrits

Amb el suport de

Govern d'Andorra

Agraïments:
Isidre Domenjó
Manel Figuera
Antoni Morell
Inés Sánchez
I a tots els poetes, per la seva col·laboració.

Aquesta publicació resta oberta a tots els suggeriments i col·laboracions (mitjançant opinions, articles o d'altres formes) de tots els seus lectors. Actua com a consell de redacció de la revista Àgora Cultural. Podeu enviar els vostres escrits degudament signats a la seu social de l'entitat, per correu:
Centre cultural la Llacuna, carrer Mossèn Cinto Verdaguer, 4. AD500 - Andorra la Vella
coordinació: *sac@andorra.ad*

© Àgora Cultural
© dels seus autors els escrits, disseny, imatges i fotografies

Consell de redacció: Àgora Cultural
Secretariat: Associació de Meteorologia d'Andorra i Ciències de l'Atmosfera
Grup d'Amics de les Matemàtiques d'Andorra
Disseny i maquetació: Ara Disseny® (ADEMG)
Impressió: Gráficas Fornesa SL

DL: AND.714-2003

ALT URGELL

Salvador Albanell i Tortadès

M'abandones en la soledat
el cap esvalotat a la tarda càlida.
He dibuixat el traç del teu pas,
silenciosament enyorat.

La tarda, llarga, palpita enfebrada.
Una onada melangiosa s'endú la llum.
De puntetes i lívida entra la dolça nit
quan adreço el ulls cap un altre somni.
****

Negre profund
Límit perfecte,
marge i frontera.
Amo del perfil,
de La fosca mirada càlida.
La nit en els teus ulls,
embriagador miratge
d'antigues ressonàncies.

La mort sagrada,
L'infinit,
El punt i acabat.
****

Dius, escric dempeus
com el carter,
com el director d'orquestra
com l'urbà
o el botiguer
com la maniquí
les hostesses
com gairebé
tot bitxo vivent
¿Doncs perquè et compadeixo?
****

Ei tu
No vull dir-te res
però mira'm maleït distret

Quiet un instant
si et plau

Jo visc aquí.
****

Som de poques paraules
semblem la veu del silenci
ara que estàs amb mi.

Quan marxes sigil·losa
tenim set de sentir-nos,
aquesta estoneta que
no abasto estimada
la fragilitat de tants murmuris
****

Has d'aixecar-te de nou
amb totes les costelles trencades o
abandonar el cos als llops.

Saps que no podràs sortir-te'n,
sempre és massa tard des del
temps cruel de la infància

Vaig decidir no lluitar
tot i que tu vas endur-te'n,
capritxosa, el meu esquelet
****

Estúpids ocells hipnòtics,
distrets com tu,
Llençant la cendra
abans de cremar
morint
abans de viure
Amago,
Si, amago sota els colors
un munt de petits miracles,
espurnes de llum, dolor i plaer,
i després els furto als vostres ulls
entre les restes del naufragi
sense saber si mai
desafectat de pudor
podré exhibir-ho.
****

Si et plau,
treu la marxa.
Fica el fre,
no t'emboliquis.
Torna-hi,
que més dona.
Para,
respira i mira.
Embolicat amb la lluna.
Torna a casa.
Dorm
si pots.
Desperta angoixa
filla meva.
Agafa velocitat,
creua el món.
Trencat la closca,
que més dona.
Arribaré a demà
****

ALT URGELL

Maria Bachs i Asbert

PINTO
Pinto records amb la tinta
Dels teus ulls amalgamats
Amb la sal de les meves
Llàgrimes i
M'acluco sota el llençol
De la lluna.

OCÀS...
Paraules del llim...
Immaculada
Concepció
Del no res...
L'OU!!!!

VAIXELL
He encollat el meu vaixell
A l'illa dels teus ulls
M'he banyat amb l'aigua
Dolça de la teva mirada
M'he adormit al llit
De las teves parpelles
I he somniat que m'estimaves.

ENGRUNES
Has deixat engrunes d'amor
Per allà a on passaves
Jo les anava arreplegant
Posant-les dins el cor
D'una rosa blava...
M'he punxat...

REVOLTA
Avui la mar tragina
Cançons de revolta
I el cavall del vent
Se les emporta

Pirates sense vaixell
Les gavines porten
A trec d'onades
Salades melangies

Sota l'estel blau del cel
Esparenta l'amor deriva
Una llàgrima de mar
Em colla a la galta
I el sol sembra estels
Sobre les roques.

DESPENTINA
Avui el vent despentina
La mar i arrissa les cretes
De las onades
Furiós esquinça
La vela del vaixell
Que t'anquejà amb
Records encollats al port
La lluna perleja l'horitzó
Infinit i l'enyor s'ajaça
Al calaix de la nit.

SI!!!!!!!!!!!

Si ets a prop digue'm
Que m'estimes
Si ets lluny digue'm
Que vens...
Jo soc rosa sense espines
I la llum de l'advent!

Descalçat i sorprene'm
En el silenci de la nit
I quan la lluna sigui
Fosca, sobta el meu cos
Del teu desig....
Diguem que m'estimes.

ELS DITS...
La mar ha pres el color
Gris dels núvols
Els llargs dits de les ones
S'estiren llangorosos
Carícia ondulada
Sobre la sorra.

ANDORRA

Carli Bastida i Serra

M'estimo més un matí com aquest;
arronsats entre copes trencades
i olor de tancat i silenci.

Ara endevino que dorms perquè tens son,
i que només estic despert per la bala
de sol contra un vidre trencat
i la bala de vidre contra
les parpelles.

No et despertis,
que no et revelaré el que he sabut.
Vull veure't abraonar-te encara,
cerca-raons de cada matí.

Engalto la clatellada sorda
de la nostàlgia i miro fora:
els núvols tanquen les boques grosses
i es fonen.
(d'*Ahir és una dona*, 1998)
****

Em noto planta en test de terrissa
tastant les sals que l'aigua escampa,
i és fina pessigolla pels vasos
i és bàlsam que embriaga,
i em posa verda
de sucs.
Puja pel coll la glopada
i repeteix que estic més viva,
que estic més viva i que al cap
tinc més colors,
més ocells.
(2003)
****

Tinc projectes:
fer una maqueta
de tot el que he tocat
enfilar-me als arbres
i imaginar paisatges
com de rock americà:
urbans i emocionals.
I no fer res trist:
no desfer maletes
ni agafar un avió
de nit,
ni quedar-me desperta
per veure els gots buits
de quan ja res no fa gràcia.
(2006)
****

El teu cor era tan lent
que entre batec i batec
esberlava l'ou la por
com d'una última vegada
i ni aquella mossegada
practicada amb tant dolor
engegava el ritme sec
que et tornés a fer valent.
El teu cor era tan lent
que entre batec i batec

em cansava d'esperar
primaveres i cançons
només ais uis i raons
d'un cor sense exercitar
fins que un últim fals ofec
i bona nit i bon vent
(de *Piròmans*, 2009)
****

cada pèl i cada
escata
minúscula
del teu cos
han retingut
un tros de mar
cristal·litzat
i tot el cap
se't fa d'algues
i d'abismes
i ens llepem
els dits salats
i plens de sol
que ens dóna el mar
i el mar ens torna
el que l'hivern
ens havia pres
ens fa flotar
per tots els cops
que ens enfonsem
i ens porta amor
(de *Llibre de peixos*, 2008)
****

Avui he mirat sota el sofà
i t'he trobat.
Et vaig perdre, i no vaig
pensar a buscar-te,
i ja m'havia oblidat
que t'havia perdut.
Estaves cobert de pols.
He fet que no et veia
i he seguit escombrant la casa.
(2007)
****

ALT URGELL

Anna Capdevila i Bolló

Humit, fosc nas inquiet,
sumes i ensumes l'ixent:
t'arriba la flaire de morralet,
cóncava, arquejes la saga
i estires cames al vent.
Un badall falçó et bocabada
dels camins destraçats, ja teus
dia rera dia,
any rera any.
Inexhaurible munió de rínxols de llana
et sedueixen i et provoquen,
estacionari al murriar,
vigorós al péixer,
voltes per baix, ensús, enjondre i dedins
fidel a tot i per a tot.
Escapes de l'ombra d'un amo
per ser-ne amo de centenars.
Esfenoide collar gruixut per l'enemic,
insígnia d'orgull i honor per la datxa.

GOS D'ATURA

Ja no hi ha palla a les grípies.
Ja no hi ha fems als corrals.
Ja no hi ha ovelles a l'era,
ni mossos ni amos a casa
ni teules als teulats.
Només una tartera de rocs
conversant amb les ninfes de l'oblit.

I ENCARA EN PARLEN

El joc de què sense saber-ho
en són partícips escriptor i lector,
d'escriure l'un allò que no llegirà l'altre
i d'imaginar el segon el que no ha
manuscrit el primer és poesia...

Aquesta lectura interlinial
i aquest imprecís nexe
entre el que vols capturar en paraules
i el que el llapis t'elabora
és poesia...

Si un sol mot et pot despertar
sentiments d'amor, d'odi o de dubte,
imagina el que poden fer
un ball de paraules amb ritme;
doncs, això que estas pensant
és poesia...

MUSA

Cossos traginats, cansats de sol a sol
fan camí a rereguarda del primer foscant,
s'esdevé la silueta del pessebre
conjuntures de biofinestres anhel·lades.
Fumerals, capells de xemeneia ennuvolen el cel,
cadenciosa crema la suor de la destral,
sobre les greixades graelles,
cua d'arengada i rosta torrada
esvaeixen un no caliu suculent d'escudella.

Dessota la llivanyada volta de l'alcova,
humits llençols de fil apedaçats
remouen les entranyes
d'aquells macilents jornalers,
que engendrant calamitats
fan rics esperits d'humilitats.

VESPRADA

Jecs de segona pell
m'entapissen el cos prim
de mixeta famolenca.
La cutícula se m'afina i m'endureix,
cabells i cavalls al rostre,
climatologia personal.
Pluja de fullaraca
en una gaveta multicolor,
del groc al roig, milenars d'ocres
juguen a fet i amagat per l'Aubaga.
I el bram dels isards en negra nit
desperta els blancs angelicals,
espiant-nos,
fent, la fosca pampallugant
amb el seu obrir i tancar d'ulls,
d'un cel, ara ja, clar i teològic.

PINZELLADES DE TARDOR

ANDORRA

Pere Canturri i Montanya

Despertar

Era un poble petit
del Pirineu
francès bearnès
arrecerat
i arrupit
a la solana.

Envoltat de bosc i prat.
Costerut.
Al peu
lliscava un riu
vall avall
d'aigua de neu.

Veïnejava
amb quatre cases
i alguna cabana
pel voltant.

El sol encara estava al niu
i entre boires blavoses
es veia un cel eixut
que s'anava clarejant.

Començava la tardor
despullant i omplint de dols,
beços, castanyers,
noguers i arbrissols.
Un món de color
daurat
envaïa el vert del prat
i la humitat del matí
mullava l'englevat.

Una habitació sota teulada
empaperada
amb grosses flors.

Al llit, els dos
entre blancs llençols
de fil, suaus
amb olor de roba plaxada.

Mig adormit,
llunyà,
vaig sentir campanejar
i el crit
d'un gos
llastimós.

Arraulit
dolçament
mandrós,
confós
entre la nit
i el cel blau,
la ment
deixa anar:
És diumenge, toquen a festa.

El so repetit
per una campana propera
m'omplí de pau.
-Has sentit
-et vaig dir-

i sense esperar
em vaig llevar
i vaig obrir la finestra
a l'aire límpid.

El bronzit
insistent
es féu més clar,
nítid.

La veu de metall
el repic del batall
envaïa la vall.

Estava saturat d'una joia immensa,
densa
plorosa.

Al repic d'un campanar
dolgut
amb veu greu
li responia un cloquer
matiner
amb dring agut.

No es veia ningú
sols xemeneies fumejant.
Com un encís,
el món anava despertant.

Em sentia feliç, feliç,
feliç com un infant.
Et veia a tu.

Un bes

Una vegada et vaig parlar d'un bes.
Ara te'n prometo mil·lers:
besos al matí amb somnis de nit,
besos encesos al arribar al migdia,
besos allargassats com les vesprades,
besos densos, secrets, atapeïts
al ficar-nos al llit.

Besos de tots els colors
com l'arc de Sant Martí.
Besos a desdir.

Besos a tot el cos
quan sols estarem els dos.
Besos d'escapada,
besos d'amant,
besos de tendresa
besos...no sé quants!

Nit de Sant Joan, nit màgica

Foc

Foc d'estiu, calor, llum, sol etern,
sofre, pudor, cremor, foc d'infern,
nuit s'espurnes enlairades cap a
les estrelles,
fum, ombres bellugadisses,
troncs, ascles i estelles.

Aire rogent
consumint pins i bardisses.

Por, crit punyent
d'esperits, follets i manairons,
bruixes, dimonis, esquellots
dansant amb bogeria
la dansa dels focs,
de la llum, de l'alegria.

Ombres i llums
entre fums
i jocs
de bruixots,
diables
i simiots.

Dos anyets

En un bressol
de rosat llençol
treus el capet
rosset.

Ets rodoneta i tendra
com un pèsol.
Els ulls verd cendra,
clars,
a l'obaga de pestanyes
com a ventalls.

El nas
arremangadet
menudet.

Les galtes
molsudetes
de pell de préssec daurat.

I dins un somriure
esbadellat
quatre perles nacarades,
ratolines
encastades en coral.

En nèixer, totes les fades,
per viure
t'han regalat
el do més alt
arrencant per a tu, espurnes de sol
estel
i retalls
de cel.

A una noia

Ets com la margarita
petita.
No la de jardí
de presumir.

Aquella que neix al prat
o vora del camí
tota veritat.

No fas ombra,
no tems la tempestat,
no et dol
la soledat
o la penombra
perquè ets sol,
escambell
de la papallona
multicolor
de l'il·lusió.

Riure de cascabell
fet de rosada fresca
de matinada.

Nèctar de mel,
llum,
estel del prat en llibertat.
Infantesa,
nuesa,
confiada amb el destí,
querubí
d'un cel de bondat.

CERDANYA

Imma Carrera i Grañó

Ha volat un ocell

(Al meu pare després de la seva mort)

De petita, jo plorava
per coses sense importància
que la vida no em marcaven
ni em feien passar cap ànsia.
Però un matí, dos de gener,
matinet em van cridar
i amb els ulls negats de llàgrimes
i amb la veu tremolosa,
poc a poc, i amb por de dir-ho,
se'm va anunciar,
amb paraules que ressonen
en el buit de les entranyes:
"L'ocellet que t'estimava,
l'ocellet que et protegia,
ha volat."
I jo deia no pot ser,
i pensava
me l'han robat,
me l'han pres
i no he pogut fer res;
i vaig pensar tantes coses,
i es van pansir tantes roses,
i vaig anar a mirar el seu niu,
on no hi era, en efecte.
I jo volia volar,
i el volia agafar,
però les meves petites ales
no hi podien arribar.
Però en volar,
moltes plomes va deixar,
i el millor d'ell, que era tot,
amb el cos no va marxar,
sinó que dins el meu cor
i el de tots els que l'estimàvem,
va quedar.
Per tant, no me l'han pres,
ni ningú mai me'l prendrà,
però una cosa sí que he après,
i és no plorar per no res,
perquè sí, ara ja sé
el que és de debò plorar.

Enyorança

Sí, t'enyoro,
i com més dies van passant,
més t'estic enyorant.
Els meus ulls no puc controlar,
no puc ja aguantar-me el plorar,
en res no em puc concentrar,
i en tu, dia i nit, no puc deixar de pensar.
És gran la meva malenconia,
el meu cor no accepta cap alegria,
els meus peus no caminen lleugers
i els meus ulls no miren res més
que la teva fotografia.
El meu cor s'oprimeix i la meva
ànima pateix
quan veig en la teva mirada
que em mires però no em veus,
que somrius i ja no vius.
És molt dura la vida
sense la teva companyia,
és molt fred el camí
quan entro a l'habitació
on sempre havies dormit
i veig que no hi ha el teu llit.
Quina il·lusió puc tenir
si amb tu no la puc compartir?
Que dur és arribar
quan tu no em véns a esperar!
Que trist és parlar
quan tu no ens pots escoltar!
Que trist és plorar
quan tu no ens pots consolar!

Però si et volgués anar explicant
tot el que m'està passant,
mai no podria acabar
i al coll ja tinc un nus
que no em deixa continuar.
I les llàgrimes avall
m'han fet adonar
del que és de debò enyorar.

Nadal 2001

Ara que ve Nadal...

la tendresa d'un infant,
austeritat d'establia,
la bellesa d'un nou cant,
d'una nova melodia,
que anuncia esclatant
el delit de l'harmonia.

Solidesa dels germans,
Llum d'un estel infinitament més
gran.
Escalfor de la llar en la nit més gla-
çada,
riallada d'infant en senzilla flassa-
da,
no hi pot haver do més gran que la
seva mirada.

Ara que ve Nadal
la tendresa d'un infant,
austeritat d'establia,
obrim el cor i les mans
a la claror d'aquest dia.

Rosa Casas i Coll

Tornar a morir

La dura terra remou dues urpes descarnades
que foren mans formoses d'anells engalanades.
Descansar en pau no poden i furguen cada nit.
Ai!, amor!, tu ets culpable d'aquest maleït neguit!

Un mussol ja s'espanta i canta amb crit d'esglai,
el vent també es lamenta i xiula per l'espai;
dins de la cara blanca res d'això s'ha sentit
i un home i una dona s'abracen amb delit.

El trist espectre avança amb pas balancejant,
la llum de casa seva el fa seguir endavant;
tremola i es fa enrere, quan arriba a la porta
ja no és alegre i bella: és consumida, morta.

Per la finestra mira amb por tímidament
i udola amb desesper d'enyor i patiment,
el seu amor acarona una noia esplendorosa
de pell blanca i nacrada i de galta suau i rosa.

Fa un any que és morta i ja l'ha oblidat,
per una nova companya el seu lloc és ocupat,
a la mà de la intrusa veu lluir un diamant
que un dia li regalà el que fou espòs amant.

I per final del suplici el mirall li ha mostrat
una visió esgarrifosa, una cara espantosa, el seu retrat.
Ara ja més no suporta tant desengany, tant sofrir;
L'amor l'ha ressuscitada i la fa tornar a morir.

El darrer cant d'amor

Quan les fulles mortes de la vida
seques i marcides caiguin als meus peus,
jo recordaré les fulles verdes,
jo recordaré aquells amors teus.

Quan aquest cos tan estimat es corbi
i trontolli sota el pes feixuc dels anys,
caminarem tots dos de vora a vora,
caminarem tots dos com bons companys.

Quan en el teu rostre llaurin les arrugues,
quan arribis a la fi del camí,
només hi haurà una cosa que jo vulgui,
i és que estiguis amb mi.

Quan els teus ulls ja no demanin guerra,
quan ja no vagis buscant llibertat
i ja caminis tot mirant a terra,
tu saps que jo estaré al teu costat.

Has sigut nit fosca, també nit d'estels,
amistat tranquil·la i encesa passió
com un dia de sol i un matí de rosada,
la meva estimada, la meva il·lusió.

El meu amor no és fulla morta,
és viu, floreix dins del meu cor
i aquestes flors avui et canten
el meu darrer cant d'amor.

El desencant del poeta

Quan de la vida arribo a la tardor,
després de tanta lluita, busco la pau
i veig que sols em resta una amargor
que ja no em deixa veure el cel tan blau.

És molt dura la vida quan a mi em toca.
Quants pedregams i arços hi ha hagut en el meu camí?
Voldria ser tan fort com una roca
i no una fulla morta que venta un mal destí.

Un sac d'Il·lusions mortes a l'esquena
que em pesen i no em deixen caminar.
Déu meu, quan em trauràs aquesta pena?
Déu meu, per què no em treus d'aquest penar?

Per millorar la vida he lluitat dia a dia,
he lluitat dia a dia per conservar l'amor.
Lluitava per la fe que en la gent jo tenia,
la gent que mica en mica m'ha anat trencant el cor.

Cor fràgil d'un poeta, cor fràgil d'un infant
que buscava quimeres en aquest món estrany,
hauries d'aturar-te en aquest trist instant,
no voldria passar la tardor d'aquest any.

Si no em puc arrencar espurnes de tendresa,
m'hauria de clavar espines de rancor,
hauria d'oblidar tantes falses promeses!,
però sóc tan sols un poeta amb un sensible cor.

Ja mai més no veuré grogues les ginestes,
ja he fet tard per tornar a rebrotar l'amor,
escoltaré en silenci els llamps i les tempestes;
ara, tan sols, em resta la solitud i el plor.

Quan no hi hagi pagesos

Quan no hi hagi pagesos a Cerdanya
i no es vegin prats de mil verds estorats,
la nostra terra esdevindrà una estranya
i cerdans i hostes sempre més enyorats.

No deixem perdre de tan bella terra l'encant,
que si no hi ha arbres, no hi ha fulles mortes
ni es sent de cap ocell el cant,
i sense això se'ns tanquen a tots moltes portes.

Si no hi ha pagesos, no hi haurà bestiar,
no hi haurà vedells, ni egues, ni pollins,
no hi haurà camins per on passejar,
la gent no vindrà, anirà terra endins.

Què passarà quan sota el vent no onegi el blat?
Per què no el sembren els pagesos matiners?
Perquè de passar penes s'han cansat
i la terra els han comprat per molts diners.

Potser molts pagesos si fossin ajudats
per tan noble tasca poder continuar,
tornarien altra volta esperançats
a la terra de Cerdanya cultivar.

Lluitem, cerdans, per eixa guerra,
hem de salvar aquest bé de Déu,
hem de guardar la nostra Terra
amb verd i blau, amb cel i terra, amb sol i neu.

Jordi Pere Cerdà

Parlar de Jordi Pere Cerdà –pseudònim d'Antoni Cayrol– és sempre quedar-se curt. Neix a Sallagosa el 1920. Ha escrit poesia, teatre, conte, narració curta i novel·la. Entre els seus guardons figuren el Premi nacional de literatura catalana (1995), el premi de la crítica Serra d'Or (1986) i el Premi d'honor de les lletres catalanes (1995), entre d'altres. El maig del 1991 és escriptor del mes i el 1995 és nomenat Cerdà de l'any. D'entre les seves obres en prosa cal destacar *Contalles de Cerdanya* (1961) –reeditada el 2001 amb el títol *La dona d'aigua de Lanós*–, *El món de Jordi Pere Cerdà* (1983), *Col·locació de personatges en un jardí tancat* (1984), *Paraula fonda* (1988) i *Passos estrets per terres altes* (1998). També és important el seu teatre, recopilat en l'*Obra teatral* (1980), recull d'*Angeleta*, *La set de la terra*, *El sol de les ginestes*, *El dia neix per a tothom* i *Quatre dones i el sol*. El 2001 va tenir lloc a Oceja i a Llívia el concorregut *Col·loqui Jordi Pere Cerdà: literatura, societat, frontera*. Els diversos actes van ser publicats, el 2004, en un llibre que supera les cinc-centes pàgines.

Quant als seus poemes, molts, van ser recopilats primer en el llibre *Obra poètica* (1966) i completats més endavant en el de *Poesia completa* (1988), recull dels poemaris *La garba i la guatlla*, *Tota llengua fa foc*, *Cerdaneses*, *Dignificació del carràs*, *La pell del Narcís*, *Dietari de l'alba*, *Un bosc sense armes*, *L'agost de l'any*, *Ocells per a Cristòfor* i *Cantorer*. És difícil fer una poesia tan elaborada que brolli de la mateixa terra, que els versos en facin sentor i que hi neixin uns personatges castigats per les inclemències i la duresa de viure a muntanya. Però Jordi Pere Cerdà ho aconsegueix amb encert, com a gran poeta que és. Els dos primers poemes, durs, són d'aquest estil i pertanyen a *La garba i la guatlla* i a *Cerdaneses*. Els tres següents, de *La pell del Narcís* i del *Dietari de l'alba*, tenen un caire més intimista, transmeten sensacions personals, sobretot en el cinquè, relacionat amb la gestació del seu fill al ventre de la mare. El penúltim, riquíssim en imatges, pertany a *Un bosc sense armes*. L'últim és breu; aprofita el cop de les onades del mar contra una penya per simbolitzar la brevetat de l'existència i el pas del temps inevitable. Jordi Pere Cerdà resideix avui a Perpinyà, però passa els estius a la seva casa de Sallagosa.

A continuació reproduïm unes paraules seves, com una justificació de la seva literatura.

"Jo no he dit mai que escrivia una història. Escric el temps que passa fora del terme natural de l'aixecar del sol i de l'entrada del fosc. El que provo amb l'escrit seria més aviat com una fal·lera –millor: cercar la il·lusió– de córrer per agafar l'espai que es posa en un posant de ballada, els segons que descansa el músic al posant d'una ballada, on tot sembla ofert i el desig mort perquè ja no el burja la necessitat d'ésser mogut. La il·lusió basta i tot ho omple. L'espai ofert a la memòria lligada al veïnatge del jo que sóc i escolto. Diuen: sí ho és! I qui pot dir! Aquí amb temps hi havia una casa, com un castell, els arbres l'amagaven de tan grans. Mai no els podaven. Si no vols domar l'arbre, l'arbre se't menjarà amb les arrels. Les arrels dels arbres són boques de ventosa, xuclen el vent arran de terra, d'amagat. Les coses de la vida que porten més balanç queden amagades. No les veiem; potser no corren prou de pressa entre l'aparèixer i el desaparèixer del sol. Potser no sabem el valor que té la quietud inquieta, de l'instant que no es mou, i vigila."

Un vent vegetal

Un vent vegetal passeja
ses arrels sobre el meu rostre
cercant el fil llunyà
que aparenta la pell
amb l'escorça de l'arbre.
Llepa pausadament
amb carícia llarga,
repetida, infinita,
feta d'escuma densa,
de bravor blanejada,
de granes que parteix
l'impuls pesent del viure.
Jo em sento al ventre el part
anguniós del mascle,
un borronar de sang
enrogint l'arç del goig.
Ensems un vast deliqui
ve a entebeir la terra
molla de neus passades;
em sadolla un desmai,
per la barra dels ossos,
com una mort secreta,
com un viure immortal.

Sé que tens secrets

Sé que tens secrets.
Igual que l'arbre,
guaites amb
milers d'ulls
mig clucs entre les fulles;
que tens secrets de mar
sota la copa tendra,
afinada, del ventre,
en ressaca de rius,
vespilles dins ta sang
amb exòtics colors
de peix equatorial.
Tots ells freguen mon cos
amarrat a la nit
on jaus tan calmament
concreta,
mineral,
illa d'apagat foc.
Amb el gest de ta mà,
que et serva,
tinc esment
que et travessa el meu somni
avançant dins ton cos
com una cremadura
en el viu de la carn.
M'enganyo?
No goso tan sols clavar l'esguard.
Escolto
el moviment del marbre,
si em pervé
el frisar d'un sospir.
Jo voldria ferir
el país del teu son.

Espera

Ets fet com una ametlla
per dedins, de carn tendra,
protegit d'una clòfia
de pell fermissa i verda,

i ta mare, com l'arbre,
ostenta vers el sol
el sol de ta presència
present i amagada.

Jaus en el pallús d'or
d'una aurèola ventral,
i ets la font de claror
que ens fa cantar les sangs

quan escoltem de nit
fremiments del teu viure,
cor obscur que desvetlles
tes pròpies harmonies,

l'encanteri interior
d'un firmament d'estrelles,
riqueses entranyals
fetes pel teu desig.

Amo dels grills de llet,
flor d'angoixa plaent,
volguda cremadura,
nostres sangs encimentes.

Pel bosc dels nostres nervis
entre els quatre vessants
de materna piràmide,
ets la vall genital,

meravella de l'aigua,
ànima nova, vida,
ametlla de carn tendra
completa i pressentida.

El mar contra la penya.

Li conec els desigs,
n'he viscut els turments
i la desesperança,
el buit pesent del pit,
el calmàs de la mort,
l'angunia de l'espera,
quan neix en el silenci
furtiu
el plec de l'ona nova.

Dones de Llo

Dones de Llo,
suors negres de la terra
solidificades al sol,
amb posats de santes Maries velles.

Arrufides com
estorregalls de terra argila,
els ulls vius com d'esquirols
més que no els llavis parlen i diuen

que pena és vida:
pintades de ferum d'ovella,
i el cansament al damunt,
que ve del feix sobreavançat de feines.

Tot surt del roc:
les cases, l'església, la gent.
Pits magres, puntes de sílex,
seques i dures espines de la llet.

Dones de Llo,
aqueixa nit curta de son
en la bravor de l'estiu ensuat,
refusa, dolorós, la pau al vostre cos.

Tan curta sembla la carícia de l'amor
per a vós, suors
solidificades al sol,
amb posats de santes Maries velles.

Fontpedrosa

Fontpedrosa
pedregosa,
Déu hi va passar de nit.
Va donar als pobres
a les mans deu dits,
corrons per blingar
rocs per fer parets
a flanc de muntanya;
hortes de tres pams
per matar la gana,
i la font que raja
tan pura i gelada,
on van refrescant
els seus desenganys.

Entre Sallagosa i Llívia

El camí fa seguir tota una companyia
de pollancres vestits de llances de soldats,
magre tropell perdut que va d'un segle a l'altre
sense entendre com el dia ha canviat;
talment en trons i llamps la mirada poruga
s'adona massa tard que la vida ha passat.
Jo, l'únic foraster renegat de batalles,
penjant el meu farcell a la D del desig,
segueixo el fil agut, astut, d'aquest viatge,
caminant infinit d'un món que havem perdut
encenent dins el cap un dret de senyoria,
vestigi d'un panteix que em fa terra i llaüt.
Poeta sense trucs provant cent i un mode
d'amansir aqueix ramat de dies pressentits,
bellugant al viver de les glòries llunyanes.
Somiant-te abolida, frontera il·lusòria,
cortina de pollancs, que el sol tira i desfà,
com la dona que amaga l'ampit de la finestra
prepara delitosa el llit del seu combat.
Pollancs plantats dins la memòria,
potents de majestat,
un ressò mitològic us aureola el cap
d'epopeies guerreres i d'un parentiu d'odis.
Traçant vostra filera com un paral·lel gràvid
que el sol hagués firmat, i queda,
carcanada de cadàver,
llençolat dins les pàgines de la història.
Nord-sud.
Com si la flor espellis dos pètals
diferents, banda i banda de cor,
desdint-se l'un de l'altre.
Nord-sud.
Solà i obac.
No sé quina Corea em passa per l'esperit,
nord-sud,
un nom per autoruta,
i el devessall absurd de les tribus antàrtiques,
el cotxe en la petjada d'antigues invasions,
quatre setmanes en els voramars d'infinits sorralencs.
Nord-sud.
La història és el mirall
de la nostra veritat ajustada a la mida;
no sempre hi sabem veure el rostre del passat;
m'avanço dins el marc del seu estany de vidre
sense saber per què.
Tinc un crit per guiar-me que surt de mes arrels,
per sobre aquests pollancs:
és senyal i segell.
El mar contra la penya

ANDORRA

Lluís Codina i Lanaspa

La mirada eixuta em plora
des que et puc tenir a la vora
només en groc paper kodak
tota rialles.
Renega ma llengua muda
la impia certesa absurda
que la mort t'ha pres injusta
de nosaltres.
Tremolen les mans de febre
fredoroses ja per sempre
enyorant-se de les teves
tan germanes.
Corcades de plom les cames
es rendeixen doblegades
perquè avui les teves ales
ja no baten.
Cor collons ronyons i fetge
contra els astres se'm rebel·len
i et reclamen altres vespres
entranyable.
No no i no. Per sempre amada
no seràs una ombra opaca
mentre vida ens resti encara
recordant-te.

3/5/1981 Pro defunctis - Sandra S.

Cent trenta llunes
de rialles brunes
en fusta blanca.
Lluna ofegada
per la hivernada.

15/12/1982 Pro defunctis – Ma. José

A una Cafeta sexy i perversa

Com un haiga demodé
entre "minis" aparcada
ja no fas cafè express
dels cubates envejada.

Cortesana estraperlista
maquillada de netol
amb les tripes a la vista
provoques a qualsevol.

Els cadells del heavymetal
et creuen arqueologia:
opulència com la teva
és tan massa que és follia.

Amb bolero, tango o rock
regalimes decadència:
qui per tu no es torna boig
té massa seny i decència.

9-10/10/1986

Anit no he dormit.
Em tens maldespert,
Francesc.

Massa aviat
la mare nit
d'on tots venim
t'ha reclamat.

Encoratjat
t'has encarat
al teu final.
Descansa ja.
No ets només pols:
Vences la mort
al meu record
ferit pel dol.
No et ploro pas
si ens has deixat:
Ploro per mi
que ja no et tinc.
Ja no hi ha festes
sense les teves:
Gemego crits
contra el destí.

Se'm fan molt llargues
les nits.

13/04/2007
Pro defunctis – Francesc

ANDORRA-ALT URGELL

Teresa Colom i Pich

M'agradaria

M'agradaria pesar-me, i després,
m'agradaria treure'm les sabates, la roba,
el rellotge, les arracades; totes les joies.
M'agradaria perdre el color dels ulls, dels cabells, de la pell,
treure'm la pell, treure'm les formes,
i quan els miralls ja no em poguessin conèixer,
m'agradaria tornar a mirar la balança
i continuar pesant el mateix;
el mateix pes que les meves paraules.

... de gerds la banyera

Per què deu ser que a vegades tothom ho veu, i tu no?
Potser perquè ningú sent el que sento jo,
potser perquè, si hagués omplert de gerds la banyera,
no m'hauria pogut tacar tant com ho estic de tu!

He conegut la veritat que perd contingut al passar-la a paraules,
i no vull que ningú m'expliqui el que no es pot explicar.

Que calli qui sap la veritat!,
si creu que la veritat només és una.
Que calli qui menja la fruita amb coberts!,
si m'ha de dir, mentre em rento les mans,
que no taca la fruita.

(De *La temperatura d'uns llavis*, Edicions del Diari d'Andorra 2002)

Una vegada

Una vegada ja era massa,
un sol suc de taronja per tots els meus matins; era massa.
Millor res, millor mai,
millor no saber que el color descriu el gust de la fruita,
millor creure que era el no haver fet
la raó de les ganes.

Elegia VIII

Té sentit fixar-se més en la terra que en l'infinit de l'univers;
reduir l'infinit de l'home a mesures de la terra,
és només més pràctic;
un decimal per a la rica inexactitud,
una definició consensuada per a la inspiració i l'expiració.

S'obren espais sense la concreció d'una porta,
amb unes mans que han perdut la carcassa; diminutes,
des d'un braç que cedeix
a mesura que s'endinsa en l'aigua densa
– com totes les vides del món –
i transparent com una nova existència – acompanyada per totes –
sense enemics que no caben en llocs tan petits.

Quan exigim perfils de manual – a qualsevol, a nosaltres –
a un artista que té totes les illes sense civilitzar del món a dins,
poblades amb tots els animals,
i li exigim illes d'edificis, quadriculades,
i comerços a l'alçada del seu perfil en uns baixos
de traspassos cars com una vida; Som massa grans.

En la nit dels encontres
el punt més brillant de l'horitzó no és el mar.
Els llums de la civilització i dels defectes dels homes
envolten la platja en la que emergim,
i les tortugues esgoten la seva oportunitat en una piscina.
A prop, sota un dels llums més grans,
una flor vol estripar les ales a una papallona:
Demà ja no hi haurà tantes flors;
i en l'aigua clorada
suren tortugues mortes.

En la nit dels encontres
topem els uns amb els altres, maldestres
com un indígena amb guants blancs servint el te.
Li valorem l'esforç i la puntualitat.
Ningú li pregunta per la selva.
Ningú ens posa les mans a dins i ens extreu un camaleó
– el més petit del món – perquè se li fongui amb la pell.

Mentrestant, en illes sense civilitzar,
animals de tots els colors són oblidats,
i l'artista en els seus baixos – cars com una vida –
despatxant clients – grans com enemics –
que diuen Bon dia a tots els dies, i els diem Bon dia – grans –
exigint illes d'edificis, quadriculades,
sobre tots els animals del món.

(D'*Elegies del final conegut*, Abadia Editors, 2005)

CERDANYA

Josep Comas i Travé

Puigcerdà

El Cadí per una banda,
la Tossa per l'altre costat,
el Carlit que treu la cresta
i el Puigmal li fa costat
i al mig de tot una Vila
de què estic enamorat.

Puigcerdà, art del romànic
i de la Festa del Llac,
esvelta dalt d'un turó
que Déu li ha regalat.

Mirador de la Cerdanya,
de clima tan bo i preuat,
de pastors i de pagesos,
congestes i prats nevats.

En Cabrinetty alletares
per poder-te defensar
i trencares les muralles
per posar-te a caminar.

No perdis mai la franquesa

ni oblidis que tu ets pairal:
de Cerdanya ets mestressa
i el nostre Cap i Casal.

Rierol

Arbres frondosos
de roca viva
un rierol baixa
pel desglaç
i donant voltes
molt tortuoses
s'endinsa alegre
amb rau compàs
dringar d'una aigua
clara i formosa
fresca de llavis
i claredat.
Avui els marges
de verd floreixen
avui les penes
ja ens han passat
rierol nostre
no desesperis
rierol nostre
resta callat.

Foc

Si cremeu nostres muntanyes
molt mal cor deveu tenir,
colla de bordegassos!
Sou gent de molt mal verí.
Cremeu la terra, cremeu-la!
La tornarem a plantar
dia a dia, passa a passa,
per poder-vos oblidar.

Incendiaris sou de feina,
aneu-vos-en a l'infern!
Aquí duem una altra eina
i la terra treballem.

La flama encesa que vibra
és nostre esperit ben fidel,
colla de bordegassos!
Això no ho cremareu.

Ecologia

No destruïu la natura,
fotuts animals!,
no sou ni persones,
escolteu-me si us plau!

La vaca i l'ovella,
marcant son camí,
mosseguen l'herba
i en deixen el bri.

L'isard quan vigila,
a prop del seu fill,
no mou ni les trenca,
les fulles dels pins.

L'ocell, fent volada,
procura deixar
el niu net a l'arbre,
l'any vinent pot tornar.

De papers i llaunes
els marges omplin,
quan surt la granota
astorada se'n riu.

No destruïu la natura,
fotuts animals!,
teniu dues potes
i quatre us en cal.

CERDANYA

Imma Cros i Tubau

A l'estudiant

Matemàtiques, Llengua, Química...
Història, Geografia, Català...
Ai!, mare!,
jo no vull estudiar.

Jo vull ser pastor,
i a la muntanya pujar!...,
però, mare,
jo no vull estudiar.

Jo vull ser mariner,
i per la mar blava navegar!...,
però, mare,
jo no vull estudiar.

Jo vull ser ocell,
i mil cançons refilar!...,
però, mare,
jo no vull estudiar.

Jo vull ser flor,
d'una gran olor!...,
però, mare,
jo no vull estudiar, no.

Comarca aimada

Terra petita i formosa,
entre dos rius situada,
és la més meravellosa,
comarca de la Cerdanya.

És catifa de colors
que amb suor ha estat brodada
per ceretans cors
arrelats a aquesta terra aimada.
Grans i petits pobles,
cada matinada,
es desperten alegres
en tu, comarca aimada.

I és la Cerdanya
en un enfrontament dividida
entre França I Espanya,
però catalana per vida.

Amor d'amic

Amor d'amic senzill de portar
en la calor del fred hivernal,
en la gèlida nit del curt estiu.

Amor d'amic senzill de portar
a la porta de casa meva,
seguint l'hora a casa teva...

Amor d'amic senzill de portar
cap a altres passatges transportats,
i entrem en un altre mar...

Amor d'amic senzill de portar,
amb un amor, un esguard,
tranquil, càlid, suau, meu...

Amor d'amic senzill de portar,
no moris mai, segueix-me arreu,
amical amor teu i meu,
amor d'amic senzill de portar.

Senzill...

Paraules dolces,
dolces musiques,
musiques d'estiu,
estiu llunyà,
llunyana tendresa,
tendresa de joventut,
joventut plena,
plena d'amor.

Amor profund,
profunda melangia,
melangia de tardor...,
tardor groga,
groga i trista,
trista com el cel.

Cel de plom,
ploma de neu,
neu que dorm,
dorm al cim,
cim airós.

Airós i triomfant,
triomfant primavera,
primavera amiga,
amiga d'una ànima,
ànima serena,
serena com la mar.

Mar verda,
verda maragda,
maragda del Pirineu.
La Cerdanya...,
Paraules dolces,
batec de l'ànima.

ANDORRA

Josep E. Dallerès i Codina

Amic [1987] (fragment)

Molt més lluny que l'amor
d'abraçada i carícia
poder progressar junts
vers un mateix mirar,
poder descansar junts
sota la mateixa ombra,
poder descobrir junts
un altre caminar.

Creiem en temps novells
mentre fruïm la vida
entre ombres i besllum
i tot i vacil·lants
marquem els nous albirs,
insegurs, rebutjats,
car són clams d'utopia
fent-se realitat.
Esborcem els destins
mentre les hores negres
no permetin sembrar
idees per florir
i mirem vers els cims
de les més altes serres,
els que un dia serè
haurem d'aconseguir.

Per entre rocs perduts
de perdudes tarteres,
per entre boscos morts
d'esgotades estrelles.
sens respir, sens descans.
disfressant les quimeres,
sens parar, pam a pam,
teixim un nou destí.

En les terres més ermes
plantem els arbres nous
que em de servar, gelosos,
contra vent i llampec
fins que el fullam espès
s'enlairi marcant ombra
i mostri que la rel
immensa ja s'ha estès.

Arrel d'homes dempeus
que no tenen fronteres.
Arrel de dones fermes
que lluiten amb la febre
de demà tots ser u.
Arrel alçant nou brot,
abraçant nova terra
i donant fruit madur.

Nostra força més gran:
immensa confiança
que ens uneix l'un a l'altre
i a tants i tants més u;
tots aquells que cerquem
amb fal·lera, esperança,
un dia de demà
per a tots molt més just.

Sense guerres, ni fam,
ni presons, ni muralles,
ni tortures del cos,
ni desgavells del cap:
un demà gloriós
d'ajut i d'amistat
essent el sol amor
nostre únic estendard.

Ens caldrà ser valents
i creure l'un amb l'altre
perquè s'intentarà
fer dubtar del company,
desvirtuant els mots,
desvalorant paraules
i rebaixant els fets
amb deslleial combat.

Car la por farà dir
als tranquils que no pensen
que el sender és tallat
i que té mil enganys
i que és ruta d'esclaus,
de forçats, de tirans,
callis sense retorn,
vial sense cruïlles.

L'enveja i e1 recel
embrollaran els rètols
el terror de canviar
serà odi, quimera
que teixirà filats

d'enganyívols paranys
i la nit serà dia
de llum artificial.

Filòsofs molt ben pagats
traficaran idees,
savis intel·lectuals
envelliran els mots
que no convé sentir,
matemàtics subtils
malentendran les xifres
fins a l'avorriment...

Més, malgrat la foscor
de les llums de neó
aprendran les pupil·les
a llegir entre els mots
si fitant-nos als ulls
amb clara confiança
som sempre, per a l'altre,
el puntal que no cau.

Integració

En el registre de la classe
venen inscrits noms i cognoms
de cada infant, edat i lloc
de naixement. També
ve, en una columna a part,
una nota informant el mestre
sobre els orígens de l'infant :
poble, ciutat, regió, país
d'on procedeixen pare i mare...

Alumnes, mestre, entren a classe.
Es fa un silenci neguitós
de riures amagats i foscs,
de moviments esquerps, de curts
instants feixucs de tensa pausa...
El mestre obre el registre i diu :
- Començarem per passar llista
i potser que comenci jo.
A la pissarra escriu el nom.

Després, en desxifrar cognoms
i nom que venen d'altres llocs,
llegeix amb veu asclada
el llistat dels presents. Els diu :
"Conteu-me cadascun un conte
contat per pares o padrins.
Per no oblidar-lo, l'escriurem.
De tots en farem una història
per fer la casa més gran".

Per fer una Andorra més gran.

ALT URGELL

Jordi Dalmau i Ausàs

Al Siscaró

VEU DE NEU

Parleu fluix
per ser escoltades amb el cor,
estrelles blanques.
M'inspireu emocions
que no sé escriure.
Diàleg mut
de jo que et miro i
tu que caus.
I caient,
nevada,
escrius paraules fugisseres
amb estels hipnòtics.

MANEGOR

Manegor,
bon racó,
obert al pas
d'aus i persones.
Descans de viatgers i fugitius.
Recer d'aquells
que cerquen llibertat.
Anrodat t'abriga,
l'Isla t'abeura,
Juclar t'ombreja.
Manegor,
clot petit,
aljub de neu.
Tens corona de granit canviat,
capa de pedra
i un rierol que et besa callat.

DE PAS

A l'alba camino costes amunt,
amb el record viu de la pell.
Déu pinta núvols roses al cel.
Vaig a la collada ampla,
al port de la gran vall.
Sóc pelegrí solitari,
devot del paisatge silent.
M'estic al temple d'herba i pedra,
al mig del pas, com una fita,
atent al pas d'ocells.
No fa vent,
porta oberta,
passeu pensaments.

EXPOSATS

Per vosaltres perdem la llengua,
que sabent-la no la useu.
Se'ns fon als llavis,
se'ns mor a la boca,
gent de la terra que no la parleu.
Si badem,
al museu de llengües mortes
tindrem lloc assegurat.
En una urna d'or i seda es llegirà:
català, trist exemple d'idioma suïcidat.

ALLÀ DALT

Si em donessin a triar
voldria ser de fusta.
Tenir mil fulles per cabells
i l'escorça grisa.
Els peus enfonsats a terra,
els braços oberts al vent.
Palplantat,
temptaria tronades,
em blegaria la neu,
Seria un pi de carena.

ALT URGELL

Isidre Domenjó i Coll

L'Alt Urgell: poesia local, poesia global

Com més tecnològic es fa el món en què vivim, més ens cal la poesia. Necessitem alliberar-nos, encara que només sigui una estona, de la dependència de les màquines per submergir-nos en la lectura d'uns versos que ens parlin de sensacions i de sentiments, d'il·lusions i de desenganys, de pors i de somnis. És per aquest motiu que la poesia se'ns fa més necessària que mai. La veu dels poetes és una invitació al retrobament d'allò que la societat tecnològica i consumista ha allunyat de nosaltres. Davant d'aquest estat de les coses, no ens ha de sorprendre que, cada vegada més, sovintegin els recitals de poesia, actes que constitueixen l'expressió de la cultura més íntima. Els rapsodes tornen perquè ens convé escoltar-los.

L'Alt Urgell no és pas excepció d'aquesta revaloració de la poesia com a eina primària de la comunicació humana. En cosa de deu anys, han aflorat a la comarca més de mitja dotzena de poetes amb obra publicada. Als poetes de llarg recorregut com ara Josep Espunyes i Manuel Pal o els traspassats Josep Grau i Colell i Antoni Fortuny, s'hi han afegit, cap al tombant de segle, noms que ja s'han fet un lloc als aparadors i als prestatges de les llibreries: Jordi Pasques, Joan Graell, Teresa Colom, Concepció Rabasa, Marta Repullo, Jordi Dalmau i Andreu Escales. La poesia alturgellenca, doncs, s'ha rejovenit amb aportacions de gran interès. Podem afirmar, sense por d'equivocar-nos, que a la comarca, ara mateix, hi ha caliu poètic.

Com podríem definir l'obra dels poetes de l'Alt Urgell? Necessitaríem tantes definicions com autors. Així com entre els prosistes alturgellencs podem observar punts de connexió pel que fa a una certa temàtica, diguem-ne pirinenca, en el cas dels poetes la detecció de coincidències es fa més difícil. Amb tot, sí que apareix, en molts, una especial sensibilitat en el tractament del món local; és a dir, en la descripció dels paisatges –tant físics com humans– que els són més propers. En veurem alguns exemples.

De la poesia alturgellenca que brota del mateix territori sobresurten dos magnífics poemaris del peramolí Josep Espunyes: *Notes mínimes d'un paisatge* (Edicions del Mall 1987) i *Alt Urgell, plany i passió* (Garsineu Edicions 1996). Tant en un llibre com en l'altre, Espunyes posa en relleu el seu extraordinari domini de l'ofici i, alhora, un sentiment d'estació al país fora de tot dubte. A *Notes mínimes*… pren el sonet com a eina literària per evocar Peramola i el seu entorn: Nuncarga, Nerola, Oliana, la Valldan, lo Segre… Tots i cadascun dels poemes comencen amb un "m'agrada ser" que, ja d'entrada, revela la passió pel seu petit país. Una passió que, contraposada al plany, és present també, de cap a peus, al segon dels poemaris referits. En aquesta ocasió, és la tanca el patró emprat per recórrer la comarca i mostrar al lector el millor i el pitjor que troba a cada indret.

L'altre poeta alturgellenc que té un llibre íntegrament lligat al territori és Jordi Pasques amb *Segre endins* (Solsona Comunicacions 2000). L'autor fa un relat poètic escruixidor de la cua sud de la comarca que el pantà de Rialb és, aleshores, a punt de negar: Tiurana, Bassella, Castellnou, el castell d'Aguilar, l'espluga de Vilaplana, el molí de Guàrdia… i la gent, els homes i les dones que deixaven les seves darreres petjades abans de marxar per força del lloc que els va veure néixer.

Altres autors han migpartit els seus llibres tot agrupant els poemes en dos àmbits temàtics, un dels quals és el que beu del que és més pròxim. Així, Concepció Rabassa a *Del cor i de la terra* (Garsineu Edicions 2004) enceta el llibre amb una sèrie de poemes que constitueixen un passeig interior –el "del cor" del títol– per passar després a dibuixar "la terra" que veu i viu cada dia. Una cosa similar fa Jordi Dalmau a *Astor i besurt* (March Editor 2006). A la primera part del llibre, els seus poemes ens apropen als espais naturals, a les muntanyes i els rius pirinencs i a la fauna que hi habita, mentre que a la segona part posa sobre la taula les seves pròpies conviccions.

També en l'extensa obra de Manuel Pal apareix l'Alt Urgell i, per extensió, el Pirineu a la vora de poemes que posen en vers la seva fe. No hi ha lloc que mossèn Manel hagi trepitjat que no l'hi hagi dedicat uns versos. Tampoc no oblida Joan Graell el món rural de muntanya, del qual s'enorgulleix de procedir. "Bóixols de pedra, Gavarra d'aigua", comença el poema *Dos pobles*, dins *Un llapis com el vent* (Garsineu Edicions 1997). Aquest món local torna a aparèixer a *Memòria de les pedres* (Garsineu Edicions 2002) i a *Afrau* (March Editor 2005).

Com acabem de dir, l'arrelament al país es fa sentir en l'obra dels poetes de l'Alt Urgell, la qual cosa no vol pas dir que renunciïn a fer una poesia universal, sense barreres ni compartiments. Teresa Colom, Marta Repullo i Andreu Escales ens ho demostren també, vers a vers, a la seva obra.

ALT URGELL

Andreu Escales i Tous

Foto: Anna Molinè

Perquisicions

"¿Se la puede acompañar para saber de qué color tiene la voz?"
R. Gómez de la Serna

Quina és l'olor de les vibracions d'un tambor?
Quina és l'olor des les taques d'un tampó?
Quina és l'olor de les vibracions d'un dolor?
Quina és l'olor de les taques d'un somni?

Bombes a l'alba
coronen l'aurora
a dojo degollen
nens palestins.

S'aigo torna a s'aigo,
sa tonyina a la mar
i es mallorquí a s'illa
fins que se'n torni a anar.

Mai no em cansaria, oh mar,
de plegar-me en les teves ones,
d'admirar-me en tu dançant
i rodolar damunt la sorra.

A l'obaga
Quina roca
El pit em llaga?
Llacor més espessa
de batecs que m'amara,
ai, el full de rates.

Entre proes i paraules
que no entén, fugititu,
ignora el calze
i el pa que el manament
li imposa. Insígnia
dins la mar és,
entre els pals
oneig discret que passa.

La Seu d'Urgell 22 de febrer 2009

ALT URGELL

Josep Espunyes i Esteve

L'esquirol

Prop de la font de la Vila,
ensoteta el roc del Camp,
l'esquirol salta i s'enfila
pel dedins d'un alt brancam

de pollancres i de roures
que han perdut el seu fullam.
No para mica de moure's.
No vol perdre un sol instant

d'aquest joc que ara practica
apartat dels seus companys.
I quina cua més bonica

l'acompanya en sos afanys!
Faria la vida rica
si el pogués veure per anys.

La font del Mig

M'agrada l'íntim si d'aquest racó,
amb el torrent als peus i el cel enlaire:
me'n fascina la plàcida remor
que regala incessant el joc de l'aigua
i el murmuri de l'arbreda al cantó
quan la gronxa suau l'alè de l'aire.

Lo camí del Caner

A l'Albert Villaró

A l'estiu, de bon matí,
quan l'albada encara és fresca,
lo meu peu decidit tresca
per un bell i pla camí.

Camí de terra i d'herbei
caminat i resseguit
amb los pares de petit
fins avui que ja sóc vell.

Camí de cedre i til·ler
que la mirada em captiva
al bes del sol matiner.

Camí, camí del Caner...:
com més curta em sé la vida,
més em delecta de fer.

Santes Creus

Al Modest Esteve

Pedres que fóreu paret de capella,
avui sou a terra fetes un munt.
Què féu que s'apagués la vostra estrella?
Per què l'oblit us ha caigut damunt?

Quantes esperances el temps rovella,
fatal preludi de la mort en punt.

TV3

Va néixer «la nostra».
Havia de ser el mannà.
Avui tot just mostra
un misèrrim català.
En comptes de fer, desfà!

ANDORRA

M. Antònia Fantova i Sentelles

Un moment

Diuen que va néixer en una vall, on l'hivern cremava la pell
i l'estiu passava corrent...
No van haver-hi jocs de llum en aquell moment,
però sí dolces imatges de boira i de vent
I sota núvols de pluja, silencis amables.
No recordava muntanyes ni camins estrets
però li agradaven les sensacions de fred.

Diuen que va créixer en una vall, on l'hivern cremava la pell
i l'estiu passava corrent...
Va navegar en amplis fronts oberts,
entre sols punxents i llunes incandescents,
recollint paraules de cotó sobre els absents,
enmig dels abocadors pudents dels presents,
sota una pluja menuda que li marca el pas dels temps.

Diuen que va viure en una vall, on l'hivern volia cremar la pell
i l'estiu encara passava corrent...
S'endinsava en muntanyes i camins estrets,
cercant en cada racó les sensacions de fred,
alhora que humits records de boira i de vent
l'empenyien cap a indrets cada cop més secs,
mentre la nostàlgica pluja li marcava el temps.

Diuen que va morir en una vall, on l'hivern ja no crema la pell,
un estiu que durà més temps,
deixant el record cremat d'un moment.

Diari de un somni

Nou elogi dels parents pobres del diable.
Jocs de dóna; jocs de foc,
que encenen el llenguatge secret de la bogeria
i dibuixen els signes de la conspiració.

El rol de la sospita codifica la llibertat.
Confessions i assentiments d'una joia prohibida
aposten al límit per la parella perfecta.
Les aliances de les ombres traduïxen la vida
secreta de les paraules.

La promesa fidel mostra la necessitat d'un raig de llum
per aconseguir l'equilibri de les habituds.

Una conferència sobre una sèrie de codis
obliga a desxifrar la diferència del contacte immediat.

El viatge

Viatge solitari i misteriós,
ple de candents sensacions.

La foscor materna desboca els seus batecs.
La llum insultant fereix l' atmosfera.

Amb força i prudència, llisca l'onada,
retrobant una brillantor cristal·lina.

El volcà rugeix discretament
entre respir i alleujament.

Calcula la lluna la seva posició;
paradís perdut que es perfila,
crepuscle de Déus que gira.

Viatge misteriós i solitari,
de roents sensacions ple...

Res

Ningú li va obrir la porta,
només van entorpir els seus passos.

Una ràbia humiliant mou les seves mans,
i dibuixa un objectiu de venjança.
A l'obrir velles ferides que la rutina cicatritzava,
els records esmicolats per la força de la por
engendren en ell un odi que l'amor ignorava.

Ningú li obre les portes,
només entorpeixen el seu pas.

Amargues llàgrimes cobreixen el seu rostre presoner.
I mentre fora la pluja cobreix l'odi esperançador,
s'obre l'eufòria de la ferma desesperació.

ANDORRA

Ester Fenoll i Garcia

Del llibre "Anticipant octubre "
Ed. Arola Editors
Col·lecció "La imatge que parla"
ISBN 978-84-92408-37-5

Entre els teus dits
les restes dels fils
que ens nuaven,
s'afebleixen
absurdament.

Avui deixaré d'esperar
si només jo
vull que passi,
dolçament trastornada
m'esforço per assemblar-me
a cada persona coherent
que conec,

m'esforço
per tornar-li al infern
cada pecat.
****
Plou a casa,
sense celebrar res
esmorzo
una copa de cava,
i et recordo que,
el teu nucli
integra l'essència
de la vida,
caracteritzada
per la multiplicitat d'opcions.
En mi,
el teu origen,
subratllant el meu nom.
****
Abans que la por
arribés a tocar-me,
vivia
simplement en combat,
amb una fam comparable
a la d'una guerra,
dissolta enmig
d'una foscor previsible,
que va ser incapaç de contenir-me
dins dels seus límits.
Sóc
una versió complicada
de persona,
que s'oblida sempre de tornar.
****
La nit se'ns va
endur a algun lloc
sense estrenar,
allà on abandonar
una addicció
significava només
canviar-la per un altra.
No va ser difícil
aconseguir un dolor
que feia temps que ens esperava.

Com animals nocturns,
varem ser atrets per la llum
que ens mataria.
****

Del llibre "Esmorzar perfecte"
D2 . Edicions
ISBN : 978-84-611-8170-4

El dia és curt si t'abraço
fins que no tinc més força,
és llarg si sobrevisc amagant-me
darrera de les coses que tinc més a ma.
Giro amb la rentadora,
em desfaig amb la pols

que hi ha per casa, em barrejo
amb les molles que han quedat
del berenar.
M'amago en els angles de 45°
de darrera les portes
–per si les juntes d'aquestes rajoles
no em deixen entrar– .
T'estic esperant en un calaix de la
cuina,
matant el temps sense tocar cap
somni.
Ara faré com que dormo
i no em despertaré fins que el dia
es torni a escurçar
i jo a abraçar-te.
Deixo les cames penjant per fora
****

La realitat
s'entesta en sobreviure
fins a fer-se total.
Tu
transformat en un altre;
un altre en tu.
Plou i fa sol
i cap bruixa es pentina.
El sucre es va desfent
sense cap pausa.

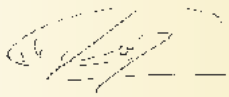

CERDANYA

Manel Figuera i Abadal

Còdols
Al llarg del camí
he trobat còdols enduts i arrossegats
per la força dels torrents
vessants avall,
i han arribat als rius
impetuosos que un cop a la plana
s'han amansit,
però els còdols han continuat
rodolant,
fent tombs,
sense afermar-se enlloc,
i han acabat abandonats
en qualsevol riba sabulosa
d'un trist i oblidat meandre.

És veritat.
Hi ha paraules
que, de tant que les hem dites,
s'han gastat i escorregut.

Enrere només hi ha petjades
i davant camí,
molt de camí.

Berles (poema 13)
No sé qui seria sense tu.
No sé com seria sense tu.
Formes part de mi
com les ones a la mar
o la neu a les muntanyes
tot i el nostre exili
acceptat i voluntari.

No hi ha vespre sense tarda.
No hi ha nit sense horabaixa.
Res no detura aquest lent degotall.
El riu, inexorable,
va cap a la plana.
No hi ha mort si no hi ha vida.

Berles (poema 19)
Silencis: foc i cendres,
passat i present.
Silencis: nit i estels,
present i futur.

On ets, darrera berla?
On serves l'esguard
que ni l'enyor no em retroba?
Orba, les gavarreres
t'han barrat el camí.

La fredor d'una imatge,
d'unes frases escrites,
és la barca enmig de la mar.

Silencis: sol i ones,
bes i carícia
abans del crepuscle.

Viratges (poema 16)
Qui té raó?
Qui té la raó?
Qui posseeix la certesa
del que ens colpeja?
Qui es pot anomenar propietari
de la tempesta i la pluja?

Jo, dins la boira espessa,
no tinc arguments per respondre,
però hi avanço
malgrat la foscor del voltant
i les ensopegades
amb les pedres i el fang.
Tinc la meva raó.

Esquitxos (poema 5)
Em veus pel carrer i no em saludes.
No m'importa, jo tampoc no et saludo.
Em veus pel carrer amb algú més
i em llances un "holaaaaa!" sense titubejar.
Demà de quin color et tenyiràs els
cabells?

Empremtes
És per tu que segueixo la serra.
L'arbre blanc jeu a la carretera
que ara em mena a la casa adossada.

És per tu que no esguardo la plana.
Has furtat la sentor de la sèquia
que entre verns sadollava grandalles.
Has colpit el cloquer, i les pletes
esdevenen avingudes pètries
amb trepitjos de cotxes monstruosos.

Massa llums que combaten la lluna.

Imatges
Juga la vall amb el ball de fulles.
Ones dels ocres corren i ocupen
buits de verdor a redós del temple.
Dansa amb el vent la tardor daurada.
Brillen els cims de la serralada.

Et brilla el rostre amb el to del vespre.
Perpetu és el bes del teu somriure.
No hi ha més branques a les estrelles.
Solcs a la pell estalonen vides.

Solca el record amb remor d'icones.

Melics i minifaldilles

"Una adolescent acut a classe
vestida amb minifaldilla i ensen-
yant el melic. Un professor li diu
que la indumentària és contrària a
la normativa escolar. Indignat, el
pare de l'adolescent manifesta
que no es pot cohibir els nens."

La nena mostra les corbes del cos
als companys de la classe,
lluint una samarreta cenyida
i una estreta faldilla molt curta.

El professor li diu que es vesteixi
d'acord amb unes pautes mínimes
d'urbanitat, tal com està escrit
en les normes del centre.

El pare declara a la premsa
que la seva filla ha estat discriminada;
que l'educació, a l'escola, ha de
ser lliure
i evitar qualsevol tipus de margi-
nació.

La nena segueix mostrant el seu cos
als companys de la classe.
Alhora,
se'n riu de la companya que té al
costat
perquè no porta roba de marca.

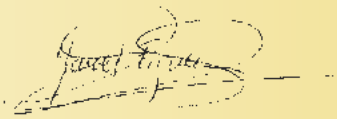

CERDANYA

Altres poetes cerdans
Per la bellesa natural del seu paisatge, únic en tots els Pirineus, la Cerdanya ha estat font d'inspiració per a un bon nombre poetes catalans que l'han visitada. Hi ha corrandes anònimes del segles XVII i XVIII força interessants. Al segle XIX, Jacint Verdaguer la travessa per escriure una part de *Canigó*. Joan Maragall hi descriu una tempesta vista des de la muralla de Puigcerdà. A l'inici del segle XX, Ignasi Soler i Escofet escriu un bell poema sobre les campanes de Talló. El barceloní Francesc Matheu, per la seva banda, és l'autor de l'*Himne cerdà*. Més endavant, Tomàs Garcés recorre la Cerdanya i n'escriu més poemes. Joan Benet i Petit, acabada la Guerra Civil, rememora les marededéus cerdanes. El rossellonès Emili Foxonet, uns anys després, escriu uns quants poemes relacionats amb Bellver de Cerdanya i la seva batllia. Ramon Blasi i Rabassa, entre els anys seixanta i setanta, n'escriu bastants més sobre el paisatge cerdà. Montserrat Camarasa també en va escriure uns quants durant la seva estada a la comarca els anys vuitanta. I ja a cavall dels segles XX i XXI cal mencionar el berguedà Ramon Guitó amb uns quants poemes més. Però hi ha també poetes de la terra, nascuts a la Cerdanya i que al llarg de la seva vida han escrit poemes. D'entre aquests autors cal destacar-ne quatre.

Salvador Capdevila i Serra
Nat a Santa Eugènia de Nerellà, Salvador Capdevila i Serra (1896-1935) és el primer poeta cerdà de què es té memòria. Influït pels estils de Maragall i d'altres poetes contemporanis, va escriure al primer terç del segle XX una sèrie de poemes que els seus fills van compilar, el 1982, en el llibre *Terres cerdanes*. Aquest poemari, molt visual, és sobretot un recorregut pels diferents llogarets de la batllia de Bellver, una terra de racons, amb la inclusió de la mateixa vila de Bellver.

"A les ombres de l'arbreda
que un torrent dóna ufanor,
hi ha un grupet de cases: Pedra,
més enllà de les de Bor."

Margarita Giral
Filla de l'escriptora Carme Clausell i Bernat, Margarida Valls i Clausell (1927-2009) neix a Cotlliure. Quan té un any la duen a Mollet del Vallès i quan en té dos al Marroc, on viurà un temps amb els pares. Després tornen a Catalunya i quan esclata la Guerra Civil el pare ha d'exiliar-se a França. Als tretze anys la Margarida esdevé el pilar de la família. Va cada dia a Barcelona amb tren i passa casa per casa provant de vendre trumfes, farina, carbó… El 1946 torna a Cotlliure i el 1948 se'n va a Sant Llorenç de Cerdans. Allà coneix el Roger Giral, un noi del poble. El 1950 es casen a Vilanova de les Escaldes. Canvien la residència constantment: Rodès, Cotlliure, Montlluís, Angostrina… A partir del 1957 s'estableixen definitivament a Dorres. El seu home s'interessa per l'arqueologia i esdevé un ferm defensor de la llengua catalana, però víctima d'un càncer incurable, se suïcida el 1980. A partir d'aquesta data comença a escriure a la revista comarcal *Rufaca*, a l'*Almanac català del Rosselló* i al setmanari *Punt Diari Catalunya Nord*. També participa en recitals de poesia a Oceja. Fruit d'aquest treball és el guardó del Cerdà de l'Any, que s'atorga per primera vegada a una dona, el 1997. Al llibre *Vivències* (2006), escrit per ella, hi ha una recopilació de les seves narracions curtes i dels seus poemes, en què descriu sovint el paisatge cerdà amb versos carregats d'una notable malenconia.

"Admiro els cirerers salvatges
enmig dels vents,
immensa senyera que voleia
remor de fulles fugisseres."

Magdalena Masip i Biosca
Va néixer a Barcelona, però va passar la major part de la vida a la Cerdanya. Magdalena Masip i Biosca (1897-1972) és autora de *Retrunys interns*, llibre publicat el 1964, i més endavant, tretze anys després de la seva mort, l'Institut d'Estudis Ceretans –del qual era llavors president el seu fill, Salvador Torrent i Masip– en va treure un recull de poemes a *Des de Cerdanya*. Poetessa sobretot de sensacions, va ser guardonada amb el primer premi en el certamen literari de l'Esbart Cerdanya, a Puigcerdà.

"Rius de Cerdanya, companyia dolça,
que ens gronxen amb l'oreig del seu passar;
dintre seu dormida hi ha la gorja
per defensar llurs aigües com un ca."

Roger Giral
Nascut a Sant Llorenç de Cerdanya (Vallespir), però havent residit molts anys a Dorres, Roger Giral (1924-1980) ha escrit poesia i narració curta, una bona part de la qual amb un alt contingut d'investigació. Els seus treballs van ser compilats en format de llibre per la revista *Sant Joan i Barres*. Va escriure articles al diari *L'Independent* i va obtenir premis en els Jocs Florals de la Ginesta d'Or. La seva mort prematura no li va permetre publicar, segurament, altres treballs que haurien enriquit la seva tasca d'escriptor. La crisi de la pagesia és un dels temes que més fa servir en els poemes, en què lamenta l'abandonament de camps i de masos.

"Ja no s'hi veu cap pagès
menar el parell o bé l'arada.
El carreró dóna destret
sense cridòria de mainada."

ANDORRA

Manel Gibert i Vallès

Silenci d'ales
de papallona oberta
a la flor del dia.

Posta ivarsosa
que estampa fils de coure
per la contrada.

Freixe i alzina
s'adormen al ribatge,
vestits de lluna.

El torrent baixa
l'àvid coster, rondina,
obre solcs d'aigua.

Quadern d'Arans (Editorial Andorra, col·lecció Hedra, 4)

AQUELLA LLUM

Revinc a tu, als teus somriures,
als miralls de llum esbalçada
que són els teus ulls,
aquests crepuscles d'hivern
que m'escruten des de la tristesa
i m'inunden quan desfulles
els pètals de cada hora i jo els recullo,
afectuós, amb els dits commoguts,
com si fossin vidres
d'un pretèrit trencat en mil bocins,
o bé els retinc en llàgrimes
que no m'acaben de sortir
perquè són llunes atrapades
en les maletes dels nostres viatges
d'anada cap a tots els presents,
llunes que –regirant entre papers
rebregats, músiques i silencis–
surten dels confins desdibuixats
de l'oblit i s'emmirallen
als bassals d'alguna avinguda,
a les restes de la pluja d'ahir
que roman a les platges
on la sal dels records hi cristal·litza.

NOMÉS SILENCIS

* Odysseas Elytis, Το μονόγραμμα, El monograma, III

Πάντα εσύ η αστραχάνι και πάντα εγώ το σκοτεινό
sempre tu l'estrella i jo el vaixell ombriu *
repleguem sorra fina de les platges tristes
i ens la posem a les butxaques. Els dies s'esbuquen
i sufoquem les postes, perbocant aigües
i obrint crestalls als bancals de les tardes que passen;

πάντα εμείς το φώς κι η σκιά,
sempre nosaltres la llum i l'ombra *,
la transparència i l'opacitat, l'aire ionitzat i la roca,
el dia i la nit, la llum i l'ombra, les tardes que passen
i espais buits en els compassos d'una partitura,
espais buits que són silencis, només silencis espoliats
entre tants records que retenim, obstinats,
guardant-ne les essències encara que, exhausts de ser,
hàgim de renunciar a l'eternitat, al passat que se'n va
–fullaraca de tardor– mentre el futur arriba

τόσο η νύχτα τόσο η βοή στον άνεμο.
tanta nit, tanta clamor en el vent *),
mentre el futur arriba, de sobte, com la lluna plena
sortint del mar; jo, una nau abandonada en un abrigall,
el preludi melancòlic del Tristany, i tu, tu una estrella,
una conquilla de nacre rutilant en l'obscuritat,
jo espai per a la música, tu aigua densa amb cristalls de sal,
aigua trastornada que m'amara després dels temporals.

Tempus fugit (inèdit)

***

ALT URGELL

Yolanda Giménez i Aguilar

VACA DE PELUIX

Vaca de peluix,
que pastures tranquil·la,
dins d'aquest paissatge verd,
santificada sigui la teva llet,
que ens ajuda a créixer...
quan la mare ja no pot més,
vaca amb vestit negre i blanc,
ho mires tot amb ulls esporuguits,
sembles presentir,
el teu fatal destí...
Tinc preparades les maletes.
Vora la porta...
Ens escaparem i et portaré,
molt lluny d'aquí...
No estem a l'Índia però,
jo també et considero sagrada.

ES BUSCA HOME AMB BARBA BLANCA...

La façana d'un dia gris,
va molt més enllà que,
l'essència del seu color,
parla a través del seu silenci.
Trencaments muts.
Capgirats.
Peus sense sabates.
Descalços.
Damunt bassals d'aigua freda.
I més pluja.
Que es filtra per cada porus del cos,
augmentant, la fam, el dolor, la ràbia,
Les mans massa fredes per poder
acollir la més mínima espurna de llum.
Com pot encener-se un foc sobre la glacera?
Déu? ... Patia del cor. Ha mort mentre dormia.
L'han matat aquells que parlaven en nom seu,
no ha pogut suportar tanta vergonya.
In nomine patri et filis... AMÉN.

EL FIL DE PLATA. (In memoriam)

He de buscar una capsa, dins meu,
on guardar tots els records,
i posar-hi boles de càmfora,
perquè les arnes del temps,
no facin malbè els detalls més petits.
Perquè sempre et quedis amb mi,
com ara, ... present a cada moment.
Quan tingui necessitat de tu...
l'obriré i estendré tot de trossos de vida,
sobre la taula... en sentiré l'olor,
resseguint-los amb la punta dels dits,
tornaré a veure't viva...
Tot i que només sigui,
per un instant de pols.

CRISÀLIDE

Bec d'aquest present,
fet de batut de coses dolces,
he demanat la canyeta més llarga,
la més prima...
Per xuclar-lo lentament.
I sentir el clic, clic, clic
dels glaçons tocant el vidre.
Per recordar-me que sóc aquí.
Ara. En aquest precís instant.
I xuclo... de nou.
I el mantinc dins la boca, tant com puc,
on ell em pessigolleja un més dels sentits.
Bec d'aquest present fet de retalls de coses petites.
I m'hi arrapo.
No vull que s'acabi.
No, no vull.

ALT URGELL

Joan Graell i Piqué

Cap al sud

Com qui camina
amb peus descalços
i pot sentir com crema,
sota la pols, la sang
virolada dels camins.
Com qui seu de cara al vent,
al cap d'una paret,
i veu passar
amb ulls de cendra
els ocells que volen cap al sud
amb un bri d'esperança
a les ales.

Com una mancança.
Com si fos un aprenentatge
virtuós i humil dels sentits.
Així ens pertoca,
a cadascun de nosaltres,
d'esbrinar els rastres latents
de la fam i del dolor,
oberts en un cel benèvol
per ànimes d'ocells porucs
que han caigut
en el darrer viatge
i ara dormen als nostres peus.

Del recull *Llibre del vesc*. Dins el llibre col·lectiu *Premi Penya Joan Santamaria. Poesia 2008*. La Busca Edicions. Barcelona, 2008.

Paisatge amb ocells

Un silenci mineral
acull el murmuri
frondós dels àlbers.

Al mirall del riu,
batega, transparent,
el cor de l'aire.
Infinits i purs,
els cristalls de l'aigua
rutilen com estrelles.

La tarda s'adorm
als ulls d'un infant,
sotmesa a l'obscur
embruix del crepuscle.

Si la lluna fa cèrcol,
els ocells passaran de llarg,
amb foc a les ales.

Del llibre *Afrau*. March Editor. Vallbona de les Monges, 2005.

Pregària

Oh, Senyor!
A l'altre món,
només hi demano
una balança.
Mesureu-me bé
i feu-me purgar
cabals i rancúnia.
Llavors, lluny del foc,
deixeu-me ser arbre,
si pot ser.

Del llibre *Memòria de les pedres*. Garsineu Edicions. Tremp, 2002.

Res no em resseca

Res no em resseca.
Vora teu, el goig s'ablama,
en zel obert, a l'incendi
de la pell. Entre el desig
i la follia, el meu silenci
és una breu espera del teu gest.
Calladament celebro
la trista recança de la pluja,
l'embruix de la cambra,
mentre la rosa del teu cos
perfuma l'angúnia dels llençols.
L'amor desclou el desfici
de l'alba. La nit ens pertany.

Del llibre *Afrau*. March Editor. Vallbona de les Monges, 2005

Llibre del vesc

Així d'incert és el vesc
que ens atrapa subtilment
en cada vímec: un parany
d'oblit en una font quieta,
el cant sublim d'un verderol
en una branca invisible,
una aigua estancada,
que cap llavi no sadolla,
car ja ningú sent reflectida
la set a les fonts de l'ànima.

Un mirall de cel madur
atrau ocells de solitud.
Confinats també nosaltres
dins la gàbia que hem bastit
amb vímecs proclius a l'enyor,
quina sort ens salva la veu
i enalteix el nostre cant
part enfora dels barrons?

Del recull *Llibre del vesc*. Dins el llibre col·lectiu *Premi Penya Joan Santamaria. Poesia 2008*. La Busca Edicions. Barcelona, 2008.

Neguit

Agonia d'aram
a les arestes de l'aire.

Un sol tèrbol, com de fang, s'escola
pels terrats somnolents de la vila.

Passa un falcillot
amb un signe de mort a les ales.
El vertigen del cel engendra
un reclam d'ocells insaciables.

Sagna el crit.
El cor s'afua.

Del recull *Creixia a les mans l'embruix dels astres*. Dins el llibre col·lectiu *Premis Centre Comarcal Lleidatà. Primera convocatòria. Premis 2006*. La Busca Edicions. Barcelona, 2006.

CERDANYA

M. Rosa Grau i Grau

L'arbre gros

He tocat la teva escorça
i he sentit el teu cor bategar,
l'arbre gros que conec
del Casino Ceretà.

Sé que has sentir alegria
quan t'he posat la mà,
de petita vares coneixe'm,
sempre hi venia a jugar.

–Ah!, tu ets la Maria Rosa
del carrer dels Terrers!
Veus com el protegeixo
amb el meu braç estès?

Sí que veig aquest arc
que el teu braç ha passat,
més com una corona
al meu cap has posat.

Voldria que m'expliquessis,
en veure't tan majestuós,
històries que tens guardades
dintre d'aquest tronc tan gros.

Dels carlins als nostres dies
si n'hauràs vistes passar,
moltes penes i alegries
d'aquest formós Puigcerdà.

–He sentit xerrameques,
sospirar, també plorar
promeses d'amor immenses,
i també he vist matar.

La meva tòfuda brancada
que guarda com un tresor
històries d'un altre dia
d'aquest poble poderós.

M'alaben i em somriuen,
aixecant el cap al cel,
tots aquells ulls que em miren,
presos m'he quedat d'ells.

Per això les meves branques
cada tardor en aquest temps
ploren amb les meves fulles
aquests ulls que no em miren més.

Tant que podria dir-te,
tant que et podria explicar,
viu sempre amb alegria
i saluda'm en passar.

Un moment

No hi ha dia que no pensi
en el que el Senyor m'ha donat,
tant si és de dia o de fosca
o tot d'un cop s'ha ennuvolat.

Jo bé voldria comprendre
aquest món tan complicat
on de cop tot és tan fàcil
o també equivocat.

Però... segueixo en aquesta òrbita
sense saber el perquè,
com un panyell de teulada
que el vent batega a mercè.

I sóc persona agraïda
del que tinc al costat,
penso que quants voldrien
la meva felicitat.

Ah!, de quina manera
m'inquieta i trastorna
no saber dels misteris
i també d'algunes coses,
però no puc endevinar-les
i pateixo per saber
i els dubtes creixen i creixen
sense saber per què.

M'admiro i em sorprenc
i em sento esporuguit
davant de tanta grandesa
semblo talment un mosquit.

Igual com un engranatge
de perfeccions aconseguit,
ecologia... perfecta i
avui neix i és destruït.

En passar... com un diria?,
sento que em vaig allunyant.
Qui sóc jo?
No puc quedar-me.

Tinc el cor molt, molt malalt,
però no vull entristir-me.
Vull sentir-me content
perquè en aquest món
les coses són... sols un moment.

La dona de Cerdanya

He nascut a Puigcerdà.
Jo sóc dona de Cerdanya.
He pogut admirar el seu
valer i també el seu coratge.

Ja té la bugada feta,
la roba ben endreçada.
També té vi al celler
i el pa al calaix de la taula.

Sap fer un bon cuinat
quan l'ocasió ho demana
i sap cantar una cançó
en aquell bressol de mare.

És ferma com una roca,
els compta de quatre en quatre.
També guarda en previsió
per si vinguessin mal dades.

Espera amb il·lusió les festes
que són marcades.
S'engalana com pot
i apareix com una fada.

Sent l'amor com un volcà
d'aquesta terra que emana
flama i aigua amb abundor,
aquell bes d'enamorada.

És com una pedra en brut
que en estar tan ben tallada
espurneja un raig de llum
que per tots és admirada.
Així és la dona de Cerdanya!

Els ulls de l'ànima

Quan els meus ulls
No puguin veure-us
Muntanyes dels Pirineus
Gegantesques, enlairades
Coronades per la neu

Voldria que amb els ulls de l'ànima
Més oberts que els dels humans
Percebre en la mirada
Sentir-vos a les meves mans

Veure sempre aquests paratges
Sentir el seu aire en passar
Escoltar com sorolla l'aigua
De les fonts relliscar
Pujar per les serralades
A la carena arribar
Descobrir com neix el nou dia
La seva llum poder atrapar

Sento el perfum d'aquesta terra
Quan camino fent el volt
Les herbes que en ella neixen
Perfumen tot l'entorn

I com si fóra un pessebre
En els vostres peus plantats
Els pobles que la rodegen
I també els seus prats

Voldria que els ulls de l'ànima
Fessin aquest tresor meu
No perdre mai el seu misteri
Quedar-me sempre amb ell

ALT URGELL

Marta Grau i Repullo

Del llibre *Carícies de lletra*

Sento prop el teu alè
com la brisa d'un port emblanit.
Embolcallats de vent
ens mirem amb ulls de boira.
El plaer ens mareja
i ens fa reus de la nit.

Et demano un poema de timidesa.
Calles,
i m'empasso un petó de tendresa.

Les mans se'm fan seda
damunt del paper,
perquè escric per tu,
sobre teu,
carícies de lletra

Posa'm més vi a la copa.
Sí, d'aquest de color de sang.
Emborratxa'm. Embriaga'm
innoblement de tu.
Avicia'm.
Que vull que el plor
que reprimeixo,
com tot,
esclati de mi com un coàgul.
Ebri. Com un esclat foll d'amor alcohòlic.

****

Je suis folle
No, de fet, sempre he cregut que
I am crazy
Deliro
liro
liro.
Els idiomes del món no saben traduir-me.

****

Del llibre *La terra mullada*

Clandestino, Manu

Potser no podré sortir
a la llum
ni cantar fort
ni cridar que t'estimo
ni aparèixer en cap portada de diari
–encara que sigui de mentida–
però tant se val
perquè els diaris són tan efímers
que gairebé són inútils
si no fos perquè el que hi diu,
l'endemà,
és Història.

Però avui re, Chao.

****

Este abril de mil novecientos ausencia, Hechos contra el decoro

No era abril.
L'absència no es recull en cap calendari.
I la presència també desorienta els rellotges.
Entre la música i el fum i la mel als llavis es llevava el matí.
Mai més, deies
Però el mai tampoc no té data.

No et fiïs de les aparences, darrere l'últim mes de l'any, s'amaga l'eternitat.

****

Je crois que ça va pas être possible, Zebda

Puges a un vaixell amb la gorra del capità, els ulls brillants, i la veu nerviosa
T'encomanes al teu Posidó i et fas a la mar però en un revolt d'ones i sense que tu ho puguis veure (hi ha massa aigua per tot arreu)
l'altiva embarcació es fa patera i tu nàufrag en la immensitat
L'aventura zigzagueja per un rumb equivocat i al port no hi ha cap donzella esperant-te
però sí que hi ha algú que t'agafa les mans i et lliga a tu, que et creies deslligat
de la misèria d'on fuigs, d'on ve el teu nom i la teva matèria, i aquí no ets ningú i tanmateix, no et deixen desaparèixer

Camines per la Rambla amb el cap abaixat, com si fossis culpable del teu rastre, les mans lligades,
tot i que ara ja no hi ha cap corda ni cap ferro amb candau, però el sol t'oprimeix
I et crema una cara ja cremada, d'un color tan desèrtic com la terra que has deixat abandonada sota les dunes del teu fèrric atzar

No és possible marxar, no és possible quedar-se, no és possible ser quan s'és criminal i la criminalitat és ser pobre i immigrant.

****

L'únic que puc fer és tornar al passat i reconèixer qui sóc pels qui van ser, abans que jo,
i retornar la veritat als que els va ser negada.
Raspallar l'oprobi dels fills de la postguerra
i esporgar la por i el silenci.

Les coses no han canviat gaire però avui, almenys, puc cridar fort, avui, i ensordir les orelles del present, avui, i proclamar amb orgull, avui, que sóc néta d'un roig.

****

Vagabundejo com Ulisses però
només navego per Internet
i el meu Argos és la tarifa plana
la meva barca també naufraga sovint
i a la deriva, en l'insondable world wide web,
segueixo submisa els designis de les Muses, les Gràcies i les Moires

i no arribaré mai a Ítaca perquè Ítaca no té port
i les seves muralles són cançons i miratges.

Llibres publicats

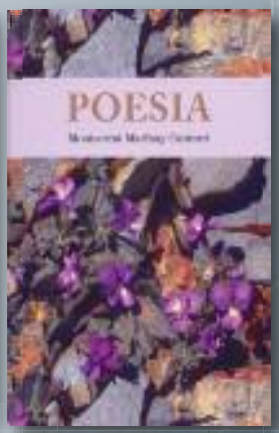

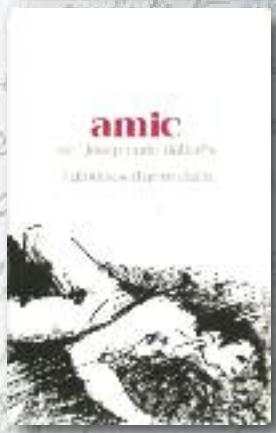

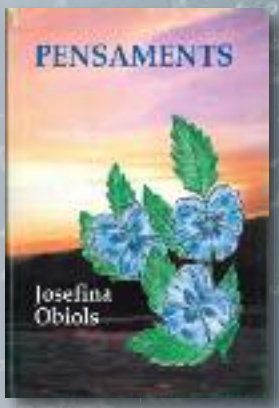

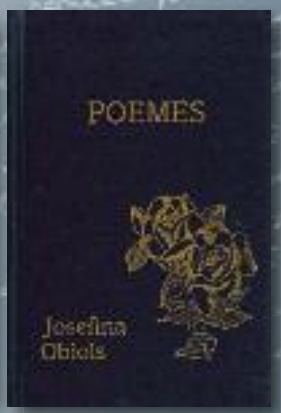

LLIBRE DE LA VII TROBADA DE POESIA CATALANA
EL CARRO DE LA BROSSA
Crit
POEMES PER ANDORRA
Elegies del final conegut
Mare d'Déu
Poesia
MA VIE VIVENCIES
TERES CERDANES
ENTRE L'AIGUA I LA PEDRA
Edicions del Diari d'Andorra
PLUJA
Edicions del Diari d'Andorra
CERDÀ
Paraules a la pols de les pedres
Diari de Falbs
INICI DE LES CLARORS
Llunders de la Cerdanya
Del cor i de la terra
EL MÓN
Edicions del Diari d'Andorra
Edicions del Diari d'Andorra
Poesia Catalana
Poeta Autodidacta d'Hostaleria
Quades d'Hivern
Andreu Escales
SANT JOAN I BARRES

ANDORRA

M. Carme Jaumot i Gairí

ENLLAÇ (1967)
D'una amistat neix un record
D'un record una trobada
D'una trobada una flor
D'una flor neix l'amor
De l'amor una abraçada
D'una abraçada un enllaç
Molt més fort que una llarga trobada

SENYOR (1986)
Senyor si té vida el silenci
Escolteu el meu bategar
Prop de vos vull aprendre
A estimar de veritat

Sóc tendra a l'amor
Per a poder estimar
Amb dolçor i de cor
Prop de vos jo vull estar

Quan el camí em porta
Prop de vos jo estic
Carregant tota força
Amb amor i esperit

El silenci no m'ofega
Per a seguir escoltant
L'amor que creix és tan tendre
Per a seguir estimant

MISSATGE (1988)
Deixares llavor,
Al teu curt camí
Corones de flors
Per fer-te un jardí.

Els pares adobaran
El que tu has sembrat,
Records retrobats
D'amics enyorats

Senyor, un missatge, un record,
Un adéu, fent cançó,
Una lluita d'amor,
Un morir de dolor.

LLIT D'AIGUA (1998)
Mediterrània fonda
Calmada i acollidora
Llit de nostra llengua
Freda i calmada
Onades amb silenci

Mar de blau
Colpeges la sorra
Deixant petjada
Signant silenci

Pulmó d'aigua lliscosa
Cristalls daurats a la sorra
Transparent, marques camí
Assossegada al teu llit

Mediterrània fonda
Calmada i acollidora

AMOR DE SOMNI (1998)
Desert de somnis
Plàcida nit
Captives l'amor
Dins del meu llit

Sorra calenta
Calor en somiar
Jo en sóc desperta
L'amor captivat

Comptes de fada
Un dolç recitar
espurnes captives
somnis per recordar

ALBA
Un mos de pa.
Un got d'aigua.
Un caminar.
gebrada a l'alba,
repòs,
ressò,
silenci,
atura't gaudint
d'una passejada a l'alba

ALT URGELL

Bernat Manresa i Mallol

04/08/04
Parlar sense parlar
dir per dir
ensopegar amb el teu jo vint-i-quatre cops al dia
negar-te a tu mateix
avorrir per no dir ni parlar ni ensopegar
la negació de les negacions
el no tímid
el "vale" indiferent
el "déunidor" absent
i un bon juny a mitja tarda et preguntaràs:
què estic fent?

05/08/04
Sento sorolls sospitosos
provinents del pis de dalt
el cor s'accelera
els records m'ofusquen
les paraules surten disparades
com amb una automàtica
¿?
És la dona de fer feines.

05/08/04 (II)
Tothom aplaudeix
a la fregona per haver netejat el camí
a l'aspiradora per haver aspirat a molt més
al drap de cuina per ser tan emprenedor d'iniciatives humides
al fregall per fregar amb força i contundent
però la dona sola serà castigada després de l'espectacle.

20/08/04
I si m'equivoco?
i si el vent clar no ve del nord?
i si el nord no és on marquen les agulles nervioses?
i si els nervis són de molla de pa?
i el pa és tendre
i la tendresa en realitat és dura
i dura la forma de mostrar-ho tot
i tot es qüestiona dos mil cops diaris
no m'equivoco
sé que els meus dits et descriuen
oh infern de l'enamorament!

01/09/04
Aparteu-vos esqueroles que rumieu al vent de cada matinada
feu via enciams deprimits amb cara verda
pujeu-vos la falda tomateres, vull veure les cames que aguanten tot el pes vermell
necessito fer fora les herbes del mal
les que traicionen
deixeu que la meva estimada aixada faci camí
que us orienti fent neteja de pensaments ofuscats, obscurs, ambigus
i així
quan les aigües arribin a les vostres pròpies entranyes
jo pugui repetir
quin hort més savi!

ANDORRA

Montserrat Marfany i Canturri

ELS REIS ARRIBEN...
Traspunta la nit,
ombrejant muntanyes,
pel rocam l'espien
fileres de segles.

Tristes solituds
dels cims esvaïdes,
borroses s'afinen
i tot ja és tenebra.

En un breu instant,
la lluna joiosa
la claror deslliga
despertant l'estel.

La fosca es desploma,
una llum s'eixampla,
i suaument embolca
somnis d'esperança.

ESTIMADA PADRINA
Els ulls dolços de la padrina,
la seva cara
bonica, rodona...i fina
recordo ara.

Rocafort, muntanya encantada,
nostre escenari,
hi vivia una gràcil fada.
Quin goig mirar-hi!
Princeses, pastors, cavalls blancs,
tots desfilaven,
la Blancaneus amb els seus nans...
com somiàvem!
Al seu costat trobava el cel.
I tan feliç!
Que juntes érem mato i mel,
i el paradís

Mai no hauria pogut pensar
que ella envellia,
i que un dia es podria acabar
tanta alegria.

Oh, sofriment! Quina amargura!
Es va morir...
Jo sentia una gran tortura
de tant patir.

La mare tendrament em deia:
"Ara és al cel".
"Ara és al cel", jo repetia
mirant l'estel.

Recordaré sempre amb nostàlgia
el seu parlar,
i li faré dolça pregària.
Gràcies a ella,
la puc lloar.

APRESSADA
Al cancell de la primavera
és maliciós el vent que hi passa
i suau la pluja amb sa presència,
veïna de la vella alzina,
la rosa que gosa esclatar
i sospira arrecerada,
capritxosa...encisadora...
i per les glaçades fugaç.

DIA DE DIFUNTS
Anava al cementiri,
el vent de la tardor
junt amb les fulles seques
se me'n dugué les flors
que portava a la mà.

De la bona acollida
en vaig sentir dolcesa!

SOLITUD COMPARTIDA
M'agrada veure el Valira
quan s'atura vora un toll
per descansar en companyia.

M'agrada veure la nit
quan s'estén per la muntanya
enmig d'ombra i de silenci.

M'agrada estirar els meus braços
fins donar-te una abraçada
i quedar-me sempre amb tu.
****

Aquesta nit,
dormen records en flascons
i obrint-los,
enfilalls de poemes
filtren claror de lluna.

Aquesta nit...
tu estàs amb mi.

AGOST
Tots els llamps avui,
muntanya d'Enclar,
lluents espeteguen
esberlant les roques,
i és tant el turment...
que el gemec eixorda
i la pluja plora
per tota la Vall.
****

Vaig veure un estel
que molt s'apropava,
i al tronc d'una alzina
escrivia...

Aquest dematí
escrit al vell arbre
enmig de bardisses
jo llegia

El somni d'ahir.
****

Rutina
Tristor aïllada de versos
amb silencis plens de fosca,
monòton temps que rodola
uniforme i regular.
Dies tots d'una tirada
errants i rudimentaris,
rellotges propers, distants,
al compàs d'hores que fugen.

Aigua clara de fontana
que brolla sense descans,
portella amb manca de tanca
batent al torb de la gisca.
Trobades inesperades
folren i omplen buideses,
alleuguerint l'habitud,
guarint-la amb tendres records.
Sigueu sempre benvingudes!

COMUNIÓ
Res per donar-vos,
amb les mans buideses
jo no gosava
alçar els meus ulls.

Sobtadament...

Vostra presència
m'ha fet comprendre.
Puc oferir-vos
els vostres dons:
l'amor, la vida, l'esperança,
la fe...

[illegible]

ANDORRA

Joan Ramon Marina i Amat

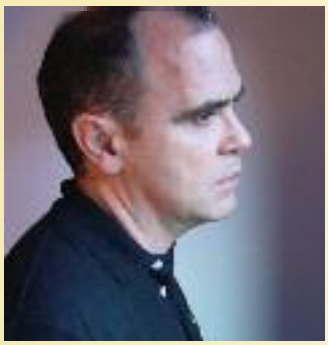

RUNAM
No endebades hi havia
una única certesa
en tot allò que feia
des de l'esperança:

creure en les persones
com a portadores
d'un llevat nou
que diferenciava
la rauxa de la raó,
l'esperança de la follia,
el capric de la coherència.

Ho feia fa temps.
Dècades enrere creia més
i millor encara
en tu, en mi, en la posteritat;
en la prosperitat impossible
per a tots els pobles,
en la renúncia a la idolatria,
en la humilitat percebuda
com una riquesa insòlita
per compartir i guarir-me.

Jo no sóc ningú.
No m'agrada atabalar-te
amb més raons
ni buscar esquerdes
en el que em critiques.

Escolto i rebo. Tens raó.
Aprenc més vora del foc
que, embriac en el temple,
consumint ideologia.

No sé res de mi.
Sóc allò que els altres
volen que sigui.
El reflex demiürg
en el moment que tems;
quan et projectes amb tota vehemència
i m'esculls per escridassar-me.

No hi ha compassió.
Eixuta la bena que duc al front
no hi ha més matèria ni més idees
que la ceguesa de servir-te.

No tinc color. No rebo auxili.
M'ofega no saber que encerto
quan l'èxit no s'atura a saludar-me.
No em reconec.
M'he buidat en tu
i res no imploro.
Res no espero.

La cançó de l'enfadós capgira les cons-
ciències;
la meva especialment
que avança a les palpentes
sense esperança ni estratègia,
sense convicció i creença.
Demolidora. Al·lèrgica.

És un tuf tan punyent el que pressento
que trobo ruïnós
el vodevil humà de la discòrdia.
El soroll m'espanta,
i m'alleuja alletar-me
cada trenc d'alba.

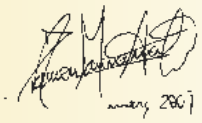

ANDORRA

Sergi Martín i Amorós

ESGOTAMENT
Un munt de "no resos"
i "tant me fas" ens van dur
a perdre'ns enlloc
--
Un esguard humit
i una besada freda:
efluvis d'adeu
--
Un glaç sense fi
-ni principi- segrestà
la nostra escalfor
--
M'enrabio als vespres
per no anhelar-te com fa
l'alba reincident
--
La nit que em deixis
no oblidis que t'has d'endur
la teva fredor

RESSENTIMENT
De tu apostato
fent així apologia
d'un nou viure
--
Tacat d'un rebuig
insolent cerco el lloc on
fer-me indolent
--
Negues i tot, que
em neguis el neguit de
voler negar-te
--
Et veig, vestida
de record altiu a un pou
d'amnèsia a vessar
--
Fart de llepar-me
les ferides, el retrat
teu esmicolo

OBLIT
Aprendre a viure
una vida sense tu:
primer, respirar
--
No m'enrecordo,
mai he pogut recordar
que t'he d'oblidar
--
Amb una ànima
fosa d'orfandat de tu
m'he d'arrossegar
--
Pensaments de tu
-sense tu- m'escapcen amb
vilesa el viure
--
Fugint del teu dol
vaig oblidar-me l'ombra
i no sóc ja res

REINCIDÈNCIA
Si ets tu qui ve
sóc totes les pupil·les
i totes les mans
--
Avui t'estimo
sense cap asterisc amb
lletra petita
--
Bruixulejo pels
teus clarobscurs sense cap
pressa pel teu nord
--
A les nits d'hivern
si els teus pits em criden
els robo el fred
--
Ja no em queda res
de tu a la nevera que
em calmi l'ànsia

POLSIM
M'he buscat arreu - i enlloc -.
He cercat polsim de mi
en els aparadors d'un passeig infinit
en la meva ombra adusta
en aquella fotografia d'estiu
en els records dels altres
i en el fons d'un toll de cafè.

T'entestes en negar-m'ho
però malvisc en la convicció
que és només al llençol
de les teves pupil·les
ogefades en malenconia
on em reconec breument.

Antoni Morell i Mora

ANDORRA

Aquest poema ha estat musicat per Daniel Leal

Què és la llibertat, pare?
No sé, fill, el que és la llibertat.
Què és la pau, pare?
No sé, fill, el que és la pau.
On són els rius i les muntanyes, pare?
No sé, fill, on són els rius i les munta-nyes.
No ho sé, no ho sé!
Únicament sé que existeix un lloc on la gent viu i se sent lliure.
Únicament sé que existeix un país on la gent olora les flors.
Únicament sé que existeix una vella colla de gent que,
a les nits de fosca lluna, menja bresques de mel.
Aquest país es diu ANDORRA.

Set-cents anys de vida i de mort en comú, fill.
Set segles de pau i llibertat, fill.
És un Estat tan petit, fill, que ni la guerra ni la mort ha conegut.
És un País tan petit, fill, que els grans han tingut vergonya de trepitjar-lo.
Pare, jo vull conèixer Andorra.
L'astor viu amb la gallina.
El gat conviu amb el gos,
el riu forada la muntanya,
la neu disfressa la terra,
el cel és tan pur que els avions no el violen,
els colors de la tardor són la paleta d'un pintor.
Fill, foren, són i seran els vells coneguts meus: els Andorrans.
Fill, no sé el que és la llibertat.
Fill, no sé el que és la pau.
Sé que fou, és i serà. ANDORRA.
(gener 1980)

L'EIXARTELL

Voldria agafar l'eixartell
i cavar de nou el meu País.
Enjovar els bous,
escopinar les mans,
foradar el solé,
engendrar novament
el meu País.
Voldria agafar l'eixartell
i cavar de nou el meu País.
(maig 1980, musicat per Natàlia Solà)

FLOR DE NEU

Més enllà de les teves nines,
cerco la traquil·la serenitat de la neu,
més enllà del record de les nits,
fredes dels teus ulls,
brases les mans
cercnt el foc de l¡amor que ens uní.
Ets, en la meva dèria,
l'avet que mai no he vist,
la mar de l'altre costat del món,
immensa la possibilitat del teu rostre,
els ulls la llum que ha il·luminat
els viaranys foscos del meu somni inacabat.
Ets, en la meva vida, el brot
de saba que em permet creure que no tot és
blanc,
ni negre.
Ets com la flor de neu,
allò que cerco més enllà de les nines dels teus
ulls.
(setembre 1980)

NO ES TRACTA…

(Recordant l'"If" de Kipling)

No es tracta d'escriure pels altres,
ni de pensar que la teva veritat pot engendrar altra veritat.
No es tracta de viure amb un dobler a les mans,
ni de creure que amb l'or el món serà un reialme per a tu.
No es tracta de mudar la roba com les serps ho fan amb la seva pell,
ni de seguir els passos dels qui han caminat abans que tu.
No es tracta de vendre la teva llibertat,
ni de fer de la teva vida un aparador de magatzem.
No es tracta de recollir la sal i posar-li un preu,
ni de pensar que Sodoma i Gomorra eren ciutats de l'antigor.
No es tracta d'engendrar fills perquè el teu nom ressoni en el futur,
ni d'oblidar que l'aire i la mar són també petjades en el temps.
No es tracta de dir que sí quan realment és que no,
ni d'afalagar-te quan has acceptat allò que t'empeny a triomfar.
No es tracta de cavalcar tot sol muntanya amunt,
ni d'abandonar els qui, baix, a la plana, caminen, a poc a poc:
els teus companys.
No es tracta de menjar el pa de l'hospitalitat,
ni de compatir l'escalfor del vi amb els qui menysprees perquè són millors que tu.
No es tracta d'enfarinar-se el rostre ni de pintar-se els ulls,
ni de pensar que la vida és quelcom més que una rodana de titelles dansant.
No es tracta de sentir la por,
ni de pensar que ets més valent perquè en tens menys que tots els qui callen.
No es tracta de fugir o amagar-se,
ni de somniar que la vida hauria d'ésser una urna de dolça mel.
No es tracta d'escolar la sang de les aus,
ni d'argumentar que la vida és dels qui porten el fusell.
No es tracta de covar odi i rancúnia,
ni de recordar, per sempre més, que, un bon dia, algú et trepitjà un dit.
No es tracta de dormir entre llençols blancs,
ni de posar-se al llit amb el cos empastifat.
No es tracta d'il·lusionar-se en altres mons,
ni d'oblidar que el teu és el teu únic i sol repte.
No es tracta de pensar que tu sol ho canviaràs tot,
ni de deixar la lluita col·lectiva per demà.
No es tracta d'enyorar altres ports i naus més ràpides,
ni de llençar, fastiguejat, l'àncora del teu bot.
No es tracta de respectar els qui manen, pel fet de comandar,
ni de desitjar l'or, l'orgull o el poder com el llorer que cal guanyar.
No es tracta d'amagar el mensypreu per aquells qui, fent teatre, demanen respecte i serietat,
ni d'aixecar carenes de fum d'incens pels qui ploren a Déu perquè el poble,
desagraït i malvat, no els fa cas.
No es tracta de perdre el somriure i la ironia quan la creu, l'espa-sa
o el dobler t'amenacen o et criden,
ni negar que qualsevol pobre diable ha de portar el seu propi escut.
No es tracta de romandre en un sol lloc, aïllat i atrinxerat,
ni de deixar de recórrer els camins malgrat que mai no et portin enlloc.
No es tracta de creure que el teu País és quelcom bo i net,
perquè, de l'or, n'ha fet el seu cabdill,
ni de permetre, ja n'hi ha proul, que s'enfarini més amb el polsim daurat.
No es tracta de mesurar el que has fet per allò que has deixat de realitzar,
ni de pensar que, pel fet de posseir, tu ets quelcom més.
No es tracta que tinguis compte de tot el que et dic,
ni que, si llegeixes aquest mots, siguis, ja, un xic millor.
No es tracta de saber llegir o escoltar,
ni de servar la cultura o d'aprendre els mots que creiem profunds.
No es tracta que diguis: quanta raó!,
ni que, amb la ginebra o el whisky als dits, creguis que tu no hi ets.
No es tracta de jugar a fet i amagar,
ni a buscar la vida com si fos una desvergonyida meuca.
No es tracta de somiquejar, ni de complaure's, ni d'amollar-se,
no d'esperar que algú vindrà a dir-te el que has de fer.
Crèixer, amic, és despullar-se i planar, lliure, a la recerca dels qui no han bastit, gegantina,
una estàtua immensa,
falòrnia d'or i de riquesa.
Una mentida, sí.
Si així ho fas, amic, arribaràs a ser un home de debó.

(abril 1980)

La poesia, a Andorra

La poesia, per a mi, és memòria assumida. La poesia és el què parla, viu, recorda, comunica el poble. Qui és el poble? És, certament, l'individu que assaja de ser persona, més enllà de l'ofec del poder. Qui és el poder? Habitualment, no sempre, el diner, però també, potser... O bé, el qui s'allunya del ciutadà de peu, que no sap –ben fet!– d'ideologies, de petulàncies, o d'intentar dominar, recuperar o dirigir el poeta.

La història, així ens ho manifesta... I a Andorra?

Andorra durant segles, la seva "poesia" consistia en sobreviure lúcidament i honestament. Segons sé, més enllà dels "buners", dels drapaires, i dels traginers, i de les savieses dels padrins i padrines, a Andorra, no hi havia poesia "oficial". Però quins mots tan poètics com els que cantava el poble d'Escàs, de Sant Julià de Lòria, de Canillo...

Un cop adult (menys que més!) vaig saber que "gents" estrangeres parlaven de nosaltres. Vaig romandre astorat:

- Vicent Andrés Estellés
- Víctor Balaguer
- Anton Carrera
- Josep Espar
- Salvador Espriu
- B. Gispert Sandoval
- Marià Manent
- Joan Oliver
- Jacint Verdaguer, entre molts altres.

Però, ací, a Andorra, sobretot per part de persones que s'establiren a Andorra, a partir dels anys 60-70 del segle passat, de socarrel o integrades, comença a iniciar-se la veu poètica, des del propi país. Vull recordar, entre altres, el gran Esteve Albert, Ambrós Caralt, l'incombustible Rossend Marsol, Antoni Massoni, Robert Orobitg, F. Palau, Xavier Plana el mestre, Joan Puig i Salanch, Jaume Roig, Rafel Tamarit… Manel Pal. I, Caterina Guerrero Ubach, certament.

I, és clar, els andorrans com Josefina Obiols, el bisbe coprínce Joan Benlloch i Vivó, Marta Déu, J. E. Dallerès, que, aquest darrer, inicia el que jo en diria, el "curs poètic andorrà", avui amb personatges totalment exportables com Teresa Colom, i sobretot amb el Manel Gibert, profund i alhora intimista creador de versos, cançons i poesia, la més emprenyadora de les arts clàssiques.

I, no cal, oblidar-nos de la presència, darrera, de la Montserrat Marfany.

Per acabar, diria el següent:

Sense escriptors, sense poetes, sense historiadors, sense polítics, sense artistes, sense metges, sense comerciants, sense... És com preguntar si en un poble no hi ha d'haver gent que treballi. És a dir, el que ha passat és que, per exemple, a Andorra, la rendibilitat ha estat més important per a altres professions que no pas per a la d'escriptor, res més. Allò que no es pot fer és deixar de banda determinades vocacions treballades, com la del poeta o la d'escriptor. Cantar, escriure, fer política, pensar, curar, tot això són tasques fonamentals en la vida d'un poble. I, en cas contrari, la mort, ben entès.

Aquests mots necessitarien una tesi doctoral. Són tantes persones de dins i de fora que han compost hendecasíl·labs, alexandrins, hexàmetres, o poemes lliures sobre Andorra! Jo, modestament, aquí, només encapçalo unes breus reflexions.

CERDANYA

Magda Morralla i Navarro

Hi vaig néixer

Hi ha una plaça arrodonida
a la vila de Puigcerdà,
on vaig néixer
un u d'abril
de fa força anys.

Lloc privilegiat per néixer!
Però fins ara...
no me n'havia adonat.

Avui he passat per aquesta plaça
i he començat a recordar
que al maig hi havia un fanal
i ara, on deu estar?

Les hores que hi devia haver jugat
a córrer, a saltar o a cuit i amagar!

Quantes vegades els genolls m'hi devia
haver pelat,
o, si no, pujant i baixant escales
fins al carrer Arraval,
on la mare rentava la roba
en el safareig que al fons hi ha?

Des d'aquesta balconada
he tornat a recordar:
que veia el tren quan marxava
i com tornava a arribar.

Quedo bocabadada de quan et miro
perquè el teu cel
és blau, com no n'hi ha.

Tota la vall brilla coronada
per aquests cims immensament alts
que, quan tenen les crestes blanques,
semblen perles sortides de la mar.

Des d'una finestra oberta
t'he anat espiant
com vas canviant de colors,
BONICA!,
verds, grocs i amarronats.

I el dia que moris, jo voldria
les meves cendres fer escampar
per aquesta estimada vall,
perquè sóc una cerdana
nascuda en una plaça de Puigcerdà.

Desitjaria

Desitjaria...
que la meva mort
la portés un missatger
i que en oferir-me un dolç verí
em quedés adormida
sense que fos llarg el patir.

Que m'enterressin
com vaig néixer,
nua,
sense bri de teixit que em cobrís
ni de llana
ni de fil.

No m'oferiu
diademes de flors,
tan sols...
una rosa vermella
perquè no sigui dit.

Que el dia fos suau,
amb un cel ben blau;
que la terra restés humida
i que fes aquella olor...,
això desitjaria.

I en la meva absència, que
llàgrimes de sentiment
no llisquessin
per les vostres galtes;
sé que la mort
és dolorosa i trista
quan arriba,
però de tots és el destí.

I quan aparegui
el missatger sense cap permís
a donar-me la missiva
o a oferir-me l'elixir,
serà... per dir-me
que s'ha acabat
la dolçor d'existir.

Passatger del món

És indubtable i cert
que el temps passa
i que un rellotge avança.

I el dia neix i creix,
i és palpable,
i el sol surt fidel,
i és saludable.

I un cel blau va traslladant-se
a cel rogent i a negra nit
com un diable.

Company, amic i pare
passatger del món
que en breus instants passes,
la vellesa se t'atansa
en l'oratge.

I abraçat al rellotge
vas deixant petjada
en el paisatge.

I com una dolça remor,
dins les nostres vides
un record interminable.

Per a tu, Sergi

Sergi:
un poema
hem volgut escriure't
per dir-te el que t'estimem.

Per avisar-te que el temps
passa de pressa,
passa corrent.

No sabem si t'adones
que ja ets un adolescent.

Que la infantesa
t'abandona
per convertir-te
en un home valent.

Enyorarem la teva
innocència de nen.

Els plors, les rialles,
les malifetes, els temors,
les teves tafaneries
i els teus perquès.

Però recordarem
la dolça ninesa
d'un vailet
de bonics ulls verds.

Avui, Sergi, volem parlar-te
seriosament
i donar-te mil consells,
ja que t'has convertit
en un adult més.

Com podríem explicar-te,
"carinyo",
que aprofitis el moment,
que l'aventura de joventut
que avui comences
et farà veure la vida diferent?

L'existència en aquest món
no és perfecta,
a vegades és aspra i cruel,
procura beure-te-la a glopets.

Reparteix-la
estudiant i treballant
i estimant també
per no haver de penedir-te
en cap moment.

Procura fer-ho bé!

I poder ser al teu costat
en aquest futur, que t'arriba,
és el que desitgem.

Com quan eres un dolç bebè.
Com quan et besàvem al front
i t'acaronàvem les galtes
i t'acariciàvem els cabells.

Petit poema de Nadal

Taulades blanques de gebre,
vidres entelats,
el fred trucant a les portes,
xemeneies fumejant,
branques despullades,
catifes daurades
per trepitjar.

Mes de desembre
esperat...,
a cada llar un pessebre,
s'acosta el Nadal.

ANDORRA

Josefina Obiols i Obiols

Poesia

Els rosers aponcellats,
els lliris esclatats,
les noies amb sandàlies,
els nois escabellats,
el matí i la rosada,
el poeta amb ulls de foc...
Tot canta per la noia enamorada
que té un poema al cor.
Els rius i llurs aigües clares,
les verdes i altes muntanyes,
el cel a la nit estrellat,
la lluna i les seves rialles,
treballant les negres aranyes,
els ocells canten més fort...
Tots canten per la noia enamorada
que té un poema al cor.
Any 1970 Flor Natural

Llibertad

Ales que voleu esteses
escampeu la llibertad,
que aquells records d'infantesa
del meu cor no s'han esborrat.
Pels prats i les muntanyes,
dins de l'aigua i per la neu,
mon cor sensible no enganya,
sols reclama el que és seu.
Llibertad! Murmura l'aigua,
Llibertad! Demana el temps,
Llibertad! Vol mon entranya,
Llibertad! Volen mos peus.
Vaig passar per la ribera,
vaig pujar un camí estret
i, arribant dalt la muntanya,
vaig cridar als quatre vents.
De l'Andorra, jo sóc filla,
dins ma terra vull la pau,
dins el tronc de cada alzina,
dins mon cor quan era infant...
Dins les aigües del Valira
surt un crit que és com un plany.
Dins mon cor i en ma tristesa
sols surt un plor, surt un ai!
I prego a Déu per la puresa.
Oh! Dolsa terra natal!
Dins l'angoixa que em domina
creix la flor i vola l'au.
Si pogués volar un dia
per lliurar a tot esclau!
Ja és ben fosca la nit,
ja mor el dia.
Però el cel no és enfosquit,
dins sa puresa marina
veig sols un estel lluïr...
Ales que voleu esteses,
doneu al poble igualtat.
Car en mon darrer crit
de ma fleblesa, us demano:
Pau, Amor i Llibertad!
1972, Englantina d'or.

Tres cançons d'un ahir

La Glòria

D'aquesta terra desolada,
seguint arreu l'espai que fuig,
dins unn riuet d'aigua molt clara,
veig reflectida una mirada
tan blava i pura com l'atzur.
Muntanyes altes, penyes bessones,
d'encantament m'omplin el cor;
dins vostre espai, blavors pregones,
lluitars constants, trepig de dones,
sentits misteris de dolor.
Per entre flors, per entre espines
la Glòria cau, com un torrent,
per dintre el bosc es va perdent,
dins d'un castell, tot és ruïnes...
Oh! Glòria! Fina espina de
malenconies.

El Silenci

Voldria veure't aquí, Silenci,
blanquejant les mans blanques
d'un cel blau.

I en les molles parpelles
d'un desmai, sentir-te fresc,
com l'aire jugant amb les cireres.
Voldria tenir-te esclau, com el
somni que s'escapa de la pau,
enmig desl xiscles de les merles.
Voldria cenyir-te en mon braç, i
sentir el teu toc d'esgarrifança.
Et voldria desesperat i las,
silenciosament abraçat
amb l'esperança.

La Pau

Si em vol seguir Sagitari en silenci,
com boira de flonja virtut,
t'ensenyaré la cascada que vibra
d'escuma, on s'engruna,
ma primera i marcida joventut

Era un pom de boniques grandalles,
com estrelles brillant en el cel,
olors de mimosa, i rialles,
i un pàl·lid somrís en ma ment.
En les tènues vides de l'aigua,
sacsejava una aranya, un moment.
En un brot de jonc la formiga
jugava amb el meu pensament.
Era innocent, i em creia bonica,
somniava un dia amb l'amor;
ja en sentia la seva carícia, i
d'esgarrifança vibrava mon cor...

Més tot s'esmuny i s'esborra
en la vida...
I degota amb orgull el dolor.
I la rosa bonica s'esfulla,
i s'apaga del cel la claror.

1975, Viola d'Argent

Fragments del llibre *Pensaments*

La mort dels lledoners (I)

Enmig de les fulles, m'estremia
com aquella tarda desolada,
sentia una veu que mussitava:
La primevra ja és florida!
I una tendresa transparent,
inconeguda, que travessava
l'ombra tota nua,
recollia l'esguard de la terra rural!
Amb la melangia més sàvia i pura
com una queixa presonera i natural,
la primera flor; oh! Llança ardida!
Aconseguia un despertar aural.
I omplint el finestral d'aquesta vida,
La bella primavera apareixia...

La lluna

Oh! Lluna!
En cada nit que vens
banyant tot l'horitzó
de llum i melangia;
et sento al meu costat
com un petit ressò,
per fer-me companyia.

Cançó per una ànima en pena

...Encara que amb tants esculls
s'apagui dins les tempestes
la flama d'aquest tresor,
sempre queden les llavors
que floreixen i fan via,

perquè després d'aquesta vida
ens deixen el seu perfum.

No s'endurà mai la mort
les flors de la melangia,
ni l'espina d'aquest dol.
Renaixeran altres dies
plens d'amor i d'harmonies
quan el cel s'ompli de sol.

Però, si un dia en les tenebres,
se t'engoleix la foscor,
mira el cel, que les estrelles
són espurnes del Senyor.

ALT URGELL

Manuel Pal i Casanovas

PER QUÈ CANTES

Per què cantes, rossinyol,
si no t'escolta ningú?

Qui canta mai no està sol ...
Potser cantava per tu.

4/5/1986 Del llibre *Goteig de boires*

L'AQUÍ IMPOSSIBLE

Amic desconegut que ara em llegeixes,
No sé si copsaràs el que dir intento.
Com puc comunicar el que penso i sento
i compartir delits, delers i queixes?

I per què aquest afany de compartir-los?
No en tenim prou, tu i jo, de ser i de viure?
Per què parlar i tants mots cercar i escriure
i tant mirar la manera de dir-los?

Oh Ser, oh Vida, oh Goig i Pensament ...
Amb metàfores sols no aconsegueixo
la fi. Músic, pintor .., cap bo instrument

per a forma i colors i melodies
he trobat. Oh, esperem uns altres dies.
Ploma i paraules sobre el paper deixo.

28/12/2002

LITÚRGIES

Apocalipsi 5 i 7
A Holdërlin, Messiaen, Isabel de la Trinitat i a tants i tants amics poetes, artistes, sants, teòlegs...

Paraules i gests,
beneït llenguatge,
entre tu i jo pont
durant el passatge.
Res com una flor
per dir que t'estimo,
flor viva aquest vers
que acompasso i rimo.

Mes, ai, pobres mots
per eternitzar-nos...
Ja sense metàfores
Quan podrem mirar-nos?

Goig, amor, lloança,
instant eternal...
i tots retrobar-nos
oh! en l'acord final!

11/1/2003

INCERT INSOMNI

En plena nit i de cop
em passen coses pel cap
i pel cor ... i de retop
van i venen ... i no sap
ningú on van
ni on aniran ...
Ai, paraules! Em commoc
amb tant foc
i tant impuls i entrexoc.
Feliç joc
o infeliç? Qui ho diria?
Fals enllaç entre música
i fantasia?
I si d'aquí en naixia
–què sé jo?– una mica mica
de Poesia?

23/1/2003

ELEGIA RURAL

Ai, poblets de la muntanya,
qui us ha vist i qui ara us veu!
Encara hi ha qui s'afanya
a llaurar algún verd conreu,

però arreu feixes i feixes
–ara solitari ermot–
sangloten les seves queixes
en la solana i el sot.

Carrerons, portals i places,
abans plenes d'enrenou,
de tant en tant quatre passes
poden només sentir... i prou.

Omplien cares boniques
les finestres i els balcons;
bells records, fets ara miques,
de rialles i cançons!

Encara toquen les hores
rellotges del campanar,
mes no hi ha ningú als afores
per poder-les escoltar.

Ni els criden per anar a missa,
ni fan colla quan n'hi ha...
L'arç, l'ordiga i la bardissa,
ningú no els sap aturar.

I el porc fer que nit i dia
furga i furga camps i prats,
qui aturar-lo ara podria
si no ho poden fils ni armats?

Encara alguna oreneta
torna a escalfar el mateix niu,
però, s'hi sent tant soleta!
i li sembla fred l'estiu.

Si no troba companyia.
no sé pas si tornarà...
Com a mi, la melangia
només invita a plorar.

Dolces i amargues ploralles
no acaben de tenir fi.
inútils escorrialles,
si al bot no es posa nou vi.

Ho seran les gents amables
que hi venen a fer sojorn?
Han refet cases i estables
i han tornat a encendre el forn.

Prou... Sigueu-hi benvinguda
la gent de la capital.
Pro aquella vida és perduda,
ja mai més no serà igual.

És morta, amics, i ben morta,
jo li canto el funeral.
Una fe sols m'aconhorta:
Retrobar-ho tot a Dalt!

18/12/1990. Artedó. Del llibre *Paraules del dolor*

ALT URGELL-ANDORRA

Jordi Pasques i Canut

Trespol polsós

La redorta que ja és morta del raier barranquejat.
El calder abonyegat de la vella de Romadriu.
I el barrombí ara cau d'aranya.
I la barromba ajaguda que és senyora del cortal.
I una pessonada de fenàs, adormit de segles.

(2009)

Campanaret d'Engolasters

Al Lluís, que se'l mirava

Foradaves el migdia amb el dit,
fanal encès a l'hora de dinar.
Sopa, truita del llac, peres de Nagol i nous;
estovalles de Carroi enamorat a l'altra riba,
aigua freda als peus, cansats de córrer món.

Campanaret d'Engolasters,
avís del temps del bes i de l'amor;
seurem altre cop al pedrís,
tocant-te el cos.

(1997)

Tinc les butxaques plenes de carícies

Tinc les butxaques plenes de carícies,
guardades fa temps dels teus escrits.

En dono de tant en tant
a les parets del poble,
amorosa com fores
amb els topans dels vius

(2000)

Pressenties el fred, els ocells volaven

Pressenties el fred, els ocells volaven,
cridant-los sense resposta
el brancall nu dels ametllers.

Núvols primerencs de blau, morats després.
La glopada del fred.

Els corbs rondaven,
pidolaires,
pels rostolls.

(2000)

Vinc, com un saurí, a cercar l'aigua dels teus ulls

A la Maria-Mercè Marçal

Vinc, com un saurí, a cercar l'aigua dels teus ulls
al clos sagrat de tots.

Xiprers i colomes callen
en aquest cel de nacre
que s'eixampla tot morint.

Quan el somriure et trobo
se m'obre la vida a gavadals.
Fa tants dies que em delia per ser aquí!

Et miro, et dic:
dorm tranquil·la Maria-Mercè,
que no els tallarem, els arbres del canal.
(2000)

A l'aigua, xopa d'amor

A l'aigua, xopa d'amor,
m'ofego.
En tinc prou i em basta
amb la mullena del desglaç.
(2002)

Com enyoro el foc perdut

Com enyoro el foc perdut,
ja invisible, dels teus ulls.

Em cremo cada nit
adormint-me en els teus braços.
(2002)

Armari de tempestes

Armari de tempestes:
t'obro als quatre vents.
Ja saps el camí de l'ànima.
(2005)

ANDORRA

Robert Pastor i Castillo

Mai no tornaràs a Ítaca, Ulisses,
I si mai et retrobessis
no ho sabries:
No et mullaràs en l'agiua
del riu de la vida
dues vegades.
En la teva absència
tot canvia
cada segon que passa
i et resulta difícil reconèixer
el lloc i la gent que ahir pensaves teus.
****
Per tu
he pescat estels
he arribat a Ítaca
no he volgut
quedar-me
i l'he deixada per la lluna.

Per tu aprenc
a pescar peixos,
a marxar a peu
a estimar el sol
inclement de l'estiu,
a viure lluny,
a viure.

Sense tu
ja no puc
viure.

Quan atures el pas penses, Ulisses,
que Ítaca és la por:
res ha estat més fidel
per tu
en la llarga Odissea
i res més
ha decidit
el rumb
de la teva nau.
****
Si de petit no haguessis, Ulisses
somiat
inútilment
el cavall de cartró
que mai no et van donar
per córrer
lliure els prats
de la teva desbocada
imaginació,
mai no hauries urdit
construir
en fusta
la desgràcia de Troia.
****
Quan els cossos
són cremats
en l'esforç per arrencar-se
repetidament
aquella petita mort que mai no han cregut morta,
les paraules són les úniques cansades
de l'esgotament
que cau a gotes
entremig de l'única pell enganxada.

Màgia del descans enamorat,
pell a pell,
plegats,
quan les paraules no serveixen,
exhaurides
i això deu ser l'amor:
"D'amor jo en sent més que no en sé"
fins l'arribada del nou dia
que ens torni a despertar
i a encetar
felicitat.
****
L'Odissea, Ulisses,
no comença a Troia i acaba enlloc.
T'hauràs d'adonar,
poruc fugitiu permanent
que Odissea és
la teva forma de viure
tota la vida.
Accèssit al premi Grandalla,
Nit Literària 1994

ALT URGELL

Queralt Perera i Parramon

T'ENYORO

T'enyoro
en un dia
plujós
i fred de primavera.

T'enyoro
mentre tot
al voltant fa soroll.

T'enyoro
i un fibló se'm clava
en l'ànima
i en la boca de l'estómac.

T'enyoro
i desitjo el silenci
per enyorar-te molt més
tant i tant que...

Tanco els ulls
i et sento dins meu
junts tots dos
en un buit infinit.

TARDOR 96

Ha passat la tardor
i no me n'he adonat.

Ha passat
com un somni de mil colors,
com una bafarada
de fum mascarat de rovell,
d'alè farcit de sang,
de boira daurada.

S'ha escapat la tardor
i ara tot just me n'adono

LLUNASSA DEL CEL

Llunassa del cel
que surts amatent
rera les muntanyes

Llunassa de gel
que mires silent
la plana i la Seu.

Llunassa lluent
que atreus cap a tu
totes les mirades

Llunassa d'argent
que planes damunt
de totes les ànimes.

Llunassa que veig
baixant pel passeig
damunt el Cadí:
ampla com el món
brillant com el foc
ardent com el gel.

I em ve esgarrifances
(I això que avui és un dia de lluna nova i no sóc a la Seu)

ULLS 1

Ulls de terra
ulls de cel
ulls verdosos
i color mel

Reflecteixen els colors
transparenten emocions
s'humitegen tot sovint
camallegen tot el temps
(camallejar ve de camaleó)

ULLS 2

Els teus ulls són de muntanya
tens mirada inscrita als gens
em traspasses quan em mires
i em desfaig quan penso en ells

ULLS 3

Al fons de les teves nines
Hi floreix un diamant

ULLS 4

Els teus ulls fan com les fulles
tenen color d'estació
es rovellen quan ve el fred
i reneixen al bon temps
A l'estiu canvien registre
segons mirin aigua o cel.
S'humitegen amb la pluja
i es ressequen amb el vent
es defensen de la llum
i reflexen neu i gel.

POR

Demà anem a Barcelona
i tinc por.

Por de la carretera,
de la velocitat,
i d'aquell hospital tan gran

Por de tanta gent
del terra lluent
i de les parets blanques.

I del metge que et tracta
com a deu mil més
que sembla que et mira i no et veu.

Demà anem a Barcelona
i tinc por
molta por
massa por

JA ÉS PRIMAVERA

Els clops altius
van despuntant
fulletes verdes
aquí i allà
no són simètrics,
però si elegants
tallen les feixes
tant verticals.
Pugen enlaire
busquen el cel
omplen de vida
tot el que es veu.
L'esquelet feble
el van guarnint
amb pinzellades
de tons suaus.
Tremolen, vibren
senten l'alè
crec que transmeten
el pensament.

ANDORRA

Arnau Pérez i Orobitg

Ofidis

Seria serpents
d'espinada retràctil,
podria contraure
els camins
que els meus nervis
recorren.

Sinuosa i desnuada
al llarg feix,
la fibra nervada,
irritant però sensible.

Quanta nuesa puc sentir
amb la medul.la a l'aire
espargida, incontinent!

Vertebrat!
dins l'esquelet
hi ha substància
que s'anhela desossar.

Inanició:

Mal nodrit
ectoplasmàtic,
ja no m'encarno més
amb greixos caducs
contemporanis.

Ho sapigui jo
el que em sadolla
i vulgui que cada dia
sacrifiqui el plat
parat a taula.

La litúrgia nutrícia del tedi,
a la mesa de l'altar
amb el vi i el pa
i els peixos
i passar amb deler la gana,
deixant podrir el mannà
i el préstec de salvació.

Em faig sant
de vida en vaga
immolat d'inanició,
em trobareu famèlic
però no us predicaré,

quins fins té la meva fam
contra humils aliments sacres
denigrats en sub-productes
de fal·laç carnada d'hams
que afamats
us sangonegen.

Las i inconclús,
no n'hi haurà d'última ingesta,
sols el llast, grapat de cendres
on se'm pongui fos
el sol.

Ordre tròfic

El fart de les panxes
estabula bestiar
amb maneres tròfiques
pels ramats domèstics.

Renillen les eugues
en l'ombra de l'era,
el ferro roent
les farà parir carn.

Finits pensants de solitud

Desenganyem-nos de la Trinitat.
Anomena la mare primer
i enten-la quan paria
sola
i tu naixies
sol
i a ton pare quan,
encara més sol,
ejaculava al ventre fèrtil.

Només
reuneix-los en la condició
del fèretre que serà
un sol alvèol
per l'individu
que s'evapora
al seu
propi
aire.

Cançó de rebel·lió gregària

Que d'estar-se en lloc quiet,
atrofia suades les ales.

Fem-nos prosèlits
de l'instint del de pas
fugant a l'absència.
L'alada proesa del vol,
només migrarem a un futur
si som un estol.

Com les aus arriscades
que van morint migrant,
caurem abatudes
de plom desplomades
pels trets fraticides
d'aquells que s'aposten
volent-nos abaix.

Lluirem nuesa plomada
i tacats de bellíssims crostams
quan ens devori la rapinya.
Serem servits
als àpats dels còrbits,
serem nuvolada
de carn meravella
dels aires.

Estacionària riquesa
passant i deixant
la senda palesa
amb el rubor de la sang
als paratges,
sembrant-los de baixes
abalizant amb fatiga l'ofec
de fugues, exilis
i ànsies.

Com les aus arriscades
que van morint migrant
sabem de l'orbe el nord
i quan replegar-nos
car mai em perdut el saber
de l'indret del Nial

ANDORRA

David Pérez i Surribas

Ignoro

Ignoro quin vent infaust desferma la mar
i fa estavellar les seves entranyes blaves
contra els esculls

però la teva mar es remou
i enderroca amb desfici
ponts i finestres

i la meva platja es resigna
impotent d'aturar la teva onada
mentre l'aiguabarreig
s'endú la sorra confosa.

Quan per fi l'aigua s'amanseix
el seu encís pèrfid coneix malfiança.

Somriure

Tot d'un cop un brot verd
a la sorra erma,
una llàntia d'esperança
a la fosca de la nit,
el teu somriure
després d'un silenci indiferent.

S'obren les finestres,
m'omple la llum,
Tot pren vida i nou valor
i lluu l'or i la maragda.

Enrere es desfan les ombres.

Vellesa

El crit d'una garsa
el lladruc d'un gos
la remor llunyana del riu.

Un dia seré vell
i seuré a la finestra
i amb ulls de sargantana
esguardaré calmosament el detall
que em contorna
i aquest serà el murmuri
que banyarà les meves tardes.

Estiraré el meu cos
atuït de nits insomnes
en llargues migdiades
amb sons de memòries infinites.

No sé si en el clos més secret
hi duré fumalls
o si els ahirs
em portaran lluna serena,
ni si serà encara amb mi
el doll net del teu somriure.

Alba

És a la blavor calma de l'alba
quan el silenci es lleva
i em fa mestre de cada fil
que pren en la foscor serena,

i el viure esdevé una plana lluminosa
que tasto en glops de mesura contingudа.

És ara, que cap soroll esberla
l'encanteri,
que els ahirs no em pesen
i els demàs senzillament no hi són

i el meu present pren forma
amb despreocupada placidesa.

Quan el sol surti servaré amb mi
el gust dolç d'aquest beuratge
i el duré com un secret, una consigna,
per desfer cada cabdell
que la fortuna em pervingui.

Balcó

Com a sers estranys
ens trobem al balcó
i fem pacte de silenci
ignorant les nostres presències.

Desconeguts en tàcita aparença
fem un somriure discret
i seguim la nostra vida sense compartir
una engruna de tendresa.

Em demano si no mereixes
un gest que et doni redós
en aquesta vida eixorca
que de temps ençà t'acompanya.

Fulles a la tardor

L'asfalt del carrer du retalls grocs i ocres. El vent els va robar
als pollancres dels marges ahir. Si hagués d'imaginar una nova vida
la faria diversa, plena de sabors i textures, frondosa de detalls,
i t'hi posaria a dins encara.

Les fulles daurades al terra fat, la llum d'aquesta tarda callada de cel serè,
i els teus ulls verds. Avui els recordo i els torno a estimar.

ANDORRA

Antoni Pol i Solé

SER
Ser i no ser alhora
matèria i esperit,
la humanitat, com s'ha dit,
és fruit d'un estel que plora,

més enllà i lluny de la nit
més ençà i a tothora.
Plor que de pols es torna
quan al fang fon, fent un crit,

un gemec de penyora
esberlat i adolorit
en veure's ja fit a fit
amb una massa nova

amb altre batec sentit.
I acceptar repte i forma
de renéixer amb força
sense restar emmudit,

d'una vida que és obra
d'un clar moment enfollit,
d'un món de mons encongit,
d'un vast futur alhora

en un espai infinit
quiet i que no tremola,
només es descomposa,
endins i enfora estampit.

(2001)

VIURE
Trepitjar el temps,
cercant respostes,
pel delit de fer
certa la incertesa,
per fixar un esbós
sobre el no res
per poder somriure
i no defallir,
per obrir nous camins
tot fent el propi,
per estar despert
fins i tot dormint,
per continuar estimant,
tot i els contratemps,
per compartir
malgrat l'aïllament
al que ens condueix el temps.

El temps madur
que ens fa present aquell futur
imaginat,
a trossos i capgirat,
escorregut,
entre els plecs de multitud
de dies folls
d'una vida entre matolls,
arrossegant
fins no saber quan,
ni on,
una carcassa
revoltant.

(2002)

LA CERTESA
El gran repte:
arribar a ser
cadascú
de nosaltres mateixos;
decididament,
com allò més gran
que hem de fer
amb l'esforç i orgull
necessaris
per a no distreure'ns
mentre el món
sigui tan complex,
per humà.
I només així
podrem ser
col·lectivament,
si abans som
individualment.
El món i l'entorn
són incertesa,
constant,
permanent.
La inseguretat,
i el dubte són certs.
Per a fer certa
la incertesa
cal buscar endins
i fonamentar-nos
en la certesa pròpia
de cadascú.

(2004)

AGOSARAT POLS D'ESTRELLA
I
Pols d'estrella diuen que som
de fugaç pas per la vida,
com un cometa fent via
foll i encès, segon a segon.

Cegat pel còrrer i el cremar
sense temps per mirar l'entorn,
ni reconèixer el poc món
que tenim a l'abast d'estimar.

I, de tant anar i girar,
ens oblidem del més simple,
passar, ser i saber estar.

I fruir del més endintre,
esguardant el tot estel.lar
per deixar de fer el ximple.

II
A recer
del meu cos
miro el món
com va i ve.

III
I tornarem
a terra,
en pols o cendra,
per a ser enduts
pel vent,
desfets per l'aigua
i pel sol refets.

Fins que,
novament,
serem dignes
de ser escollits
per viure,
una història
altrament
i
intensament.

IV
Toca'm si goses,
gosa'm tocar.
I burlar
la ironia de la vida,
que acaba fent
que tot allò
que es dóna per fet
acabi no sent,
i tot el que és
impensable
sigui.

(2005)

ALT URGELL

Conxita Rabassa i Castellarnau

50 ANYS O LES DONES
QUE HI HA EN MI
Cinquanta
alenades
de vida viscuda
s'enfilen, ardides,
per tot el meu cos
de dona madura.

Cinquanta
poncelles
de rosa aromosa
que esclaten, valentes,
en la meva infància
de dona futura.

Cinquanta
grans dubtes
d'indecisió eterna
que em burxen, cruels,
en cada segon
de dona poruga.

Cinquanta
batecs
del meu cor alat
que estima tan fort
tancat en presó
de dona tortura.

I cinquanta
estels
de cua de lluna
que encenen rogencs
la meva foscor
de dona confusa.

I cinquanta
mars
d'ones gegantines
que s'alcen, puixants,
en mon oceà
de dona criatura.

I cinquanta
ferides
d'amor infinit
que cauen, ingràvides,
en mon pou pregon
de dona profunda.

Cinquanta,
cinquanta,
cinquanta dones
hi ha en mi,
tantes com anys
que compleixo.

A totes les beneeixo,
car han forjat mon destí.

I, com la garba de blat,
elles m'han fet
de bri en bri.

COMUNIÓ
Jo...
i la breu nuesa
plàcida i senzilla
de les aubes
a la tardorada.

Jo...
i l'herbei
acotant el cap
sota la força del vent
desfermada.

Jo...
i l'aigua del riu
que s'escola, lànguida,
cap al seu destí,
resignada.

Jo...
i l'udol del torb,
colpidor,
fred i lacerant,
en l'arbrada.

Jo...
i la magnitud
i la formosor,
sempre inabastable,
de la serralada.

Jo...
i el reflex daurat
de la neu, quan rep
d'aquell sol vespral,
la besada.

Jo...
i aqueixa catifa
de fullam caigut,
en ofrena al cel,
esbatanada.

Jo...
i la solitud,
tan serena i plàcida,
de la vella ermita
entre la boscada.

Jo...
i mare Natura,
i l' Eternitat,
i la Infinitud...
tants cops delejada!

ANDORRA

Inés Sánchez i Domingo

Hi ha poesia a Andorra?

M'han convidat a escriure quatre ratlles sobre la poesia a Andorra des del meu punt de vista. Quan fa gairebé divuit anys vaig entrar a treballar a la Biblioteca Nacional d'Andorra, actualment la Biblioteca Pública del Govern, el que sabia de poesia i de poetes no era gaire. Per la meva formació literària francesa en coneixia els grans poetes, i m'havien marcat Rimbaud, Verlaine o Baudelaire; i per la meva formació universitària a Catalunya havia pogut llegir Ausiàs March, Maragall, Espriu i sobretot el poeta del poble, Miquel Martí i Pol.
En canvi a Andorra sabia que hi havia poetes com en Josep Dallerès, que anava publicant algun recull però m'era més propera la narrativa feta al país.
L'any 1998, després d'una reflexió al voltant dels premis literaris que hi havia en aquell moment a Andorra, el departament de Cultura del Govern va considerar que era un moment oportú per crear un nou certamen d'àmbit local, a diferència del premi Grandalla, que és obert a tots els territoris de parla catalana, i destinat a la població adulta, per no interferir amb els Jocs Florals infantils i juvenils.
Des de la Biblioteca Pública del Govern vam donar a conèixer les bases del que actualment és el concurs de poesia Miquel Martí i Pol. L'objectiu principal del concurs era donar l'oportunitat a les persones que potser tenien obra poètica escrita des de feia temps de presentar-la a un certamen sense grans pretensions.
La primera edició del concurs, al qual van participar 37 persones, va descobrir en Manel Gibert, que va ser premiat pel seu recull *Pluja*, editat posteriorment per Edicions del Diari d'Andorra, i a partir d'aquí, en les onze edicions de concurs, hem pogut descobrir els escrits d'uns 200 poetes. Alguns com el mateix Manel Gibert, la Teresa Colom o l'Ester Fenoll han vist aquest concurs com un trampolí cap a fites més altes i han aconseguit publicar diversos reculls al llarg d'aquests anys.
El lliurament de premis d'aquest certamen també ens ha donat peu a convidar poetes catalans actuals a fer recitals oberts al públic, com Enric Casassas, Dolors Miquel o Miquel Desclot. Cada any em sorprenc del nombre de persones aficionades a la poesia que descobrim a través del concurs i del fet que no hi hagi més iniciatives que potenciïn les recitades o les trobades regulars dels nostres poetes. Potser seria el moment de crear un club dels poetes vius d'Andorra i intentar aconseguir que la Poesia, en majúscula, sigui més present, més viva, més... a fregar de les nostres orelles i dels nostres ulls. Perquè sí que n'hi ha de poesia a Andorra!

ANDORRA

Àlvar Valls i Oliva

CRIT

Presó Model de Barcelona,
cel·la 542, 5a galeria

Fill de la fosca i sense nom
així comença aquest
grandíssim crit
que s'esquitlla de la comprensió dels sentits
i et fa present l'angoixa
la ira i l'esperança
com un bramul insistent indestriable de la nit
de cada una de les nits
on tot és nit
de sobte esdevé agut i s'allargassa
com un xiscle estrident
s'allargassa i s'ensenyoreix de tu
i s'arronsa i es retira
i a l'instant revé potent i es descompon
i es bifurca i es ramifica
fins que mil esgarips fan un sol crit
que ressona histèric
desesperat
enllà de tot
enllà del no-res
i et martelleja la mentcom un riure sarcàstic
infernal riallada que retruny
i s'estén pertot a grans velocitats
rabent
potent
omnipresent
s'estén i xoca per parets i terra i sostre
rebota per parets i terra i sostre i
esdevé espès espès com una boira
canvia amb alternança so i cadència
i balla el crit
i balla
balla mecànicament
al ritme macabre que imprimeix
el seu inoïble ressò
i àvidament s'espesseix
s'espesseix i es dissipa
es dissol i se solidifica
es liqua i es precipita
i novament es fon en grans glopades
que t'ennueguen i t'ofeguen
fins que cristal·litza en colors
en escames de vivíssims colors
que s'imbriquen en grans pannes
que adopten formes geomètriques
planes i volumètriques
romboïdals i trapezoïdals
romboèdriques i ortoèdriques
piramidals i en esfinx
i creix el crit
creix sense aturall
s'expandeix en totes direccions
mentre descriu cercles concèntrics
que en violentíssims gir s esdevenen esferes
resplendents en la tenebra còsmica
i si proves d'agafar-lo llisca llisca llisca
se t'emuny llepissós,
untuós,
i a l'acte es transmuta en fum iridescent
i el veus i no el veus
el sents i no el sents
i no pots no pots dormir
no et deixa dormir
mentre t'encercla i emplena la fosca
l'enorme crit enderiat
que s'ha fet l'amo de la nit
i davant teu avança i recula
avança i recula poderós
incansable
insadollable
insaturable
immensurable
obsessiu...

(Del llibre *Crit*, 1980)

TRANSFIGURACIÓ

A Josep Palau i Fabre

1
Sota d'aquest cel sense astres em lamento
de tanta foscor, la vida vaig plorant.
En aquesta nit tan llarga res no sento
llevat dels batecs d'un cor que es va acabant.

Passo per carrers deserts i sense vida
i apago fanals per no tenir sortida.

2
Sota d'aquest cel sense astres m'oriento
entre la foscor, la llum vaig retrobant.
En aquesta nit tan llarga quasi sento
batecs d'altres cors amics que vaig palpant.

Passo per carrers deserts cercant la vida
i revifo llums a prop de la sortida.

3
Deixo enllà aquell cel eixut i m'oriento
prop de la claror que ja vaig rescatant.
Avui amb el sol brillant puc dir que sento
cors de tots els temps amb força palpitant.

Places i carrers de sobte cobren vida,
ara més a prop que mai de la sortida.

4
Miro aquest nou cel immens i m'acontento
de veure claror pertot il·luminant.
Sota el sol ardent avui puc dir que em sento
engruna de pols i alhora cim gegant.

Tota la ciutat fa seu l'esclat de vida
quan el jorn novell supleix la nit finida.

5
Cels antics i nous, cors vius, llum que aliment,
resplendor d'estels, fanals que van cremant.
Dia i nit present el foc que ara ja sento
part de mi mateix que em va transfigurant.

Per tots els camins a dolls flueix la vida,
vençuda la por, la fosca redimida.

(*D' Crit*, 1980)

COTLLIURE

Feia fred aquest divendres de febrer.
Les gavines xipollegen a la mar.
La primavera ha arribat ben primerenca.
Sant Vicenç vetlla la platja amb rictus petri.
Hi ha uns amants ebris d'amor en aquell banc.
El gregal talla l'alè i colpeix les galtes...
...I dels teus llavis eixien papallones.

El cabell et serrelleja a sobre el front.
Goluts silencis segresten les paraules.
Ella li diu: «Vull ser pèlag pel teu flum».
Ell li respon: «Vull ser flum per al teu pèlag».
Una illa es fa present a l'horitzó.
Entre les vinyes un àngel s'extasia...
...I dels teus llavis eixien papallones.

A la paret un gargot tremolejava.
Tot d'una el pèlag esdevenia flum.
Una rosa restarà mirant la mar.
Un somriure paga més que mil paraules.
Una aroma d'elixir tot ho emplena.
«Si torno a néixer, que sigui al teu costat»...
...I dels teus llavis eixien papallones.

Fredes mans s'escalfaran en altres mans.
Una dona ha traspassat el teu cancell.
Talment infants a recer de la muralla.
Pepa, t'has tornat per mi de carn i ossos?
Compro i venc munts de paraules a tots preus.
Una nina enamorada em seduïa...
...I dels teus ulls eixien papallones.

(*D'Enfilo asteriscs amb agulles de cap*, inèdit, 2003)

ANDORRA

A la Roser

Al meu covil te'n véns sense recança
i jo te'n signo el rastre del camí.
La fi del món t'apar el prat alpí
que l'emboirada tarda et desatansa.

D'aquestes valls que solquen les Valires,
la llum d'estiu te'n fa límpid present.
D'aquest país que et dóna acolliment,
ja en saps els noms, els llocs i les engires.

L'airet glaçat de la carena et porta
la meva olor, el calm se't torna llar,
i Casamanya, dalt, et fa més forta.

No sé si jo vindré a la teva mar,
però tu ets ja penyora de muntanya.
Al mar o als cims tindrem foc i cabanya.

(Del llibre *Enfilo asteriscs amb agulles de cap*, inèdit, 2003)

Salvador Albanell i Tortadès
"Em demanen unes breus dades biogràfiques del que fins ara era ocult, cosa complicada. Puc dir, si he de fer cas als documents que ens anellen, que vaig néixer a Vic un nou d'agost de 1949 a les sis de la tarda (això segons la meva mare, que hi era). Crec que vaig dedicar quaranta anys a un desgavellat viure i que als quaranta-un (mes de més, més de menys) m'atrapà el delit de plasmar coses de la memòria amb la insolència gratuïta de no privar-me de cap tipus de suport expressiu. En principi, em vaig inclinar per al que crec que estic més dotat, el dibuix, però poc a poc descobrí que tot anava lligat, i menys la música, per la qual estic negat, m'agrada anar-ho provant tot.
La poesia s'enceta en els descans forçats que em provoquen els dubtes en uns bons empatxos de pintar o seguint camins que s'obren al marge quan em perdo o em canso, i em barallo elaborant texts per entendre què pinto o per saber qui o què sóc.
No cal esforçar-se a perseguir poemes. Surten quan els dóna la gana i et demanen inspiració o aplicació, tant se val. Així doncs, com tòfones selectes, els poemes han anat sorgint en comptagotes aquests últims divuit anys en les llibretes que viuen aposentades a l'estudi i que ara simplement han trobat un forat per fer un vol."

Maria Bachs i Asbert
Nascuda a Barcelona, va passar la infantesa a Arenys de Mar. Arriba a la Seu d'Urgell el 1948 i hi fa els estudis a les Graduadas, a les Monges i a Mestre Sansa.
Treballa a Andorra, al càmping Riberaygua; del 1960 al 1963, a Casa Roca Ribes.
El 1963 marxa a viure a França amb la seva família. Torna a la Seu per cuidar la mare el 1998 i alterna l'estada amb França. Viu més a la Seu d'Urgell, on participa en exposicions i actes culturals.
L'any 2005 torna a França amb la mare, que hi mor el febrer de 2005; des d'aleshores viu a França.
"Els meus veritables amics són a la Seu d'Urgell. Els recordo amb molt d'afecte i enyorança."

Anna Capdevila i Bolló
"Per a mi la poesia és una reminiscència al meu jo més intrínsec i essencial, sempre des d'un punt de vista agrest i rural del nostre Pirineu.La vida té un elevat contingut poètic i nosaltres estem immersos en ell, només cal parar-hi atenció, així de senzill."

Imma Carrera i Grañó
Neix a Bolvir el 1973. És la segona de tres germanes en una família de ramaders i agricultors. Als 10 anys ja escriu poesia, l'estil de la qual queda molt marcat d'ençà de la mort del pare, quan ella tenia només 13 anys. Des de llavors ha presentat diverses obres als Jocs Florals de Cerdanya (Alp), la majoria de les quals han estat premiades. Per aquest motiu se la guardona amb la Flor d'Argent el 1990. Aquest mateix any es trasllada a viure a Barcelona, però el 1993 publica el recull de poemes *Quatre poetes de Cerdanya* amb Imma Cros, Rosa Casas i Manel Figuera. Els primers poemes seleccionats pertanyen a aquest llibre i mostren la seva evolució des que se li mor el pare fins a l'aparició d'un possible amor a l'adolescència. Els que vénen a continuació, en canvi, van de l'octubre de 2001 al març de 2003 i estan caracteritzats pel fet de ser mare. La seva poesia, íntima i rica en l'aspecte literari, conté metàfores, al·literacions i paradoxes com a recursos estilístics.
"Que en fa d'anys que pràcticament no escrit res. Probablement perquè ni tan sols tinc temps per parar i pensar. Per escoltar el silenci de la natura i els batecs del cor. Vivim en un món de brugit, d'obligacions, de feina i de compromisos. És bo d'aturar-nos, de *perdre* una estona del nostre temps escoltant paraules sàvies, tranquil·les, en un programa de ràdio, o bé llegint un llibre, o perquè no d'algú proper.
Se'ns escapen tantes coses corrent per la vida!"

Rosa Casas i Coll
Neix a Puigcerdà el 1948. És la poetessa més popular de la Cerdanya i una de les més llegides, si no la que més. Ha conreat la poesia, tot i que s'ha aventurat en la novel·la amb *L'olor de les pomes* (1998), escrita amb Manel Figuera. En vuit ocasions ha guanyat la Flor Natural en els Jocs Florals de Cerdanya (Alp) i el 1990 se li fa entrega, en aquest mateix certamen, de la Flor d'Argent. El seu primer llibre és *Quatre poetes de Cerdanya* (1993), escrit també amb Manel Figuera, a més d'Imma Carrera i d'Imma Cros. Un any després, el 1994, treu *Tardors de la Cerdanya*, un recull de poemes –els seleccionats són d'aquest llibre– fruit dels seus sentiments més íntims, barrejats amb passió, amor i desamor, un cert enyor i meditació. També n'ha escrit d'implicació, en què mostra el malestar per la desaparició progressiva de la pagesia a la comarca. Al final del llibre n'hi ha d'alguns viatges que ha efectuat pel món, un dels quals per Tailàndia. Ha publicat poemes a la revista comarcal *Rufaca*, a l'*Enciclopèdia de les Comarques Gironines* i en un ex-libris de l'Institut Català de les Dones que va sortir el 1992. Més endavant ha canviat la ploma pel pinzell de pintar i avui és autora de diversos quadres paisatgístics. Viu a Puigcerdà.
"Per què escrivim? Escrivim per allunyar la solitud, per compartir un batec de cor, un raget de sol, un vol d'ocells, una llàgrima.
Busquem una mirada, un somriure, una abraçada, un poema."

Jordi Pere Cerdà
"La literatura s'esforça d'embraçar les coses dintre d'una llum agradosa, el poeta està obligat d'elevar-les fins al realme de la veritat, de la puresa, la durada." Aqueix exergue no és meu, és de Franz Kafka, autor que m'ha intrigat i difícilment entès, sinó era que aqueixa frasa correspon prou bé a uns imperatius que –a les cegues– he provat de conformar-hi ma vida.

Imma Cros i Tubau
Neix a Puigcerdà el 1971. En la seva etapa adolescent és quan escriu poemes i narracions curtes. Alguns poemes van sortir publicats a la revista comarcal *Rufaca* entre el 1986 i el 1991, i al llibre *Quatre poetes de Cerdanya* (1993), recull de tres autors més: Rosa Casas, Imma Carrera i Manel Figuera. Premiada cinc vegades amb la Flor Natural en els Jocs Florals de Cerdanya (Alp), el 1990 va ser guardonada amb la Flor d'Argent en aquest mateix certamen. Ara viu a Barcelona, però passa els estius a la Cerdanya. Els set poemes seleccionats, extrets del llibre *Quatre poetes de Cerdanya*, mostren la seva evolució temàtica des de la infància, passant per la visió de la comarca, fins al sentiment d'un amor profund cap al final de l'adolescència. Acostuma a expressar-se amb versos curts i poemes més aviat breus, amb un encertat ús de l'al·literació com a recurs estilístic.

I quan et cansis de lluitar...
Respira fort els aires de plena llibertat
sigues només un ser humà
i aprèn de cada experiència...
(*Inquietuds*, d'Hèctor Vila)

Jordi Dalmau i Ausàs
Quatre dades sobre mi
El Jordi Dalmau i Ausàs va néixer a la Seu d'Urgell la tardor de mil nou-cents setanta-dos, quan feia olor d'hivern. És el petit de cinc germans. Està casat i té un fill i una filla. Els ocells, la muntanya i el temps són les seves passions. Ha escrit articles d'opinió a diversos mitjans pirinencs i ha publicat tres llibres: *A peu*, una guia de camins d'Andorra; *Els ocells del Segre a la Seu*, un catàleg d'ornitologia local, i *Arbres i arbustos*, un catàleg de les principals espècies llenyoses del Principat d'Andorra. A banda d'això, té alguns articles naturalístics de difusió a revistes especialitzades. L'any 2004 va quedar finalista al concurs de narracions breus del premi Homilies d'Organyà amb el conte *Com la neu*. Els seus poemes formen part d'*Astor i besurt* (March Editor, 2006), la seva primera obra poètica, fruit d'escriure amb llibertat, sense afanys, gairebé com a remei.

M. Antònia Fantova i Sentelles
"Vull precisar que jo no sóc Poeta, només escric poemes per plasmar allò que no vull –o no puc– dir obertament, sense saber –ni plantejar-me– si estic dotada per fer poesies!
M'agrada –i m'ajuda molt– jugar amb el sentit de les paraules escrites per descriure un sentiment, una situació, una visió, etc. i quan puc m'hi poso."

Yolanda Giménez i Aguilar
Nascuda a la Seu d'Urgell un 10 de maig del 1971, té com una de les seves afeccions més arrelades l'escriptura. Aquesta dèria es va veure incrementada quan el destí va portar-la a treballar en una llibreria de la ciutat, i també quan van oferir-li col·laborar amb diferents publicacions de l'Alt Urgell. Dos dels seus contes infantils van representar-se amb titelles a la festa que Pirinaigua va fer a la Seu.

Joan Graell i Piqué
Nascut a la Seu d'Urgell l'any 1971, Joan Graell i Piqué va passar la infantesa a Cambrils (Solsonès) i actualment resideix a Organyà. Es va donar a conèixer en el camp literari amb el llibre de poemes *Un llapis com el vent* (Garsineu Edicions; Tremp, 1997). D'aleshores ençà, ha publicat els poemaris *Memòria de les pedres* (Garsineu Edicions; Tremp, 2002) i *Afrau* (March Editor; Vallbona de les Monges, 2005).
L'octubre de 1999 va merèixer, amb el recull *Rastre obert*, el segon guardó de poesia del I Premi de poesia Joan Duch per a poetes joves, publicat dins el llibre col·lectiu *Batecs* (Editorial Fonoll; Juneda 2000). Més recentment, l'abril de 2006, va obtenir el premi Guillem Viladot de poesia amb el recull *Creixia a les mans l'embruix dels astres*, publicat dins el llibre col·lectiu *Premis Centre Comarcal Lleidatà. Primera convocatòria. Premis 2006* (La Busca Edicions; Barcelona, 2006). També ha quedat finalista, el maig del 2008, del premi Joan Santamaria de poesia, convocat per la Penya Agrupació Joan Santamaria per al Foment de la Cultura Catalana, amb el recull *Llibre del vesc*. Aquests poemes han estat publicats dins el llibre col·lectiu *Premi Penya Joan Santamaria. Poesia 2008* (La Busca Edicions; Barcelona, 2008).
En el camp de la narrativa ha estat guardonat amb el premi de narració literària Vila de Puigcerdà 2000 amb el conte *El Negre de Surri*, publicat per Garsineu Edicions juntament amb la resta de narracions finalistes (Garsineu Edicions; Tremp, 2001). També ha obtingut una distinció, l'any 2001, com a finalista del cinquè premi de narració literària Pirineu amb el conte *Aligneu*, publicat dins el llibre col·lectiu *Després de l'hivern i altres narracions* (Solsona Comunicacions; Solsona 2002).
Des de la seva creació és membre de l'equip de redacció de la revista *Lo Banyut*, que s'edita a l'Alt Urgell cada sis mesos.
Podeu trobar una extensa selecció de la seva obra poètica a Internet, al bloc de mésvilaweb
http://blocs.mesvilaweb.cat/joangraell
Definició de "poesia"
"Jo entenc la poesia d'una manera semblant com un artesà entén el fang. Un poema s'ha de modelar a poc a poc i s'ha de posar a coure. Per mitjà de la tècnica i el foc, el fang esdevé ceràmica. La poesia, com la ceràmica, posseeix una bellesa antiga, que no caduca mai. En cadascun dels meus versos hi ha una part de mi i una part del món; i també una devoció per la força i la bellesa que impregna cada paraula. Cada vegada que escric, pretenc ser un artesà."

Maria Rosa Grau i Grau
Neix a Puigcerdà el 24 d'abril de 1928. Estudia a les Germanes Carmelites i des de ben jove se sent atreta per la literatura, de la qual es considera autodidacta. El 1960 participa en el

concurs de contes La Llave de Oro (Madrid), el 1997 obté el primer premi de Poesia Particular a Sant Marc, el 2000 l'Ajuntament de Puigcerdà li publica el poema de Nadal, el 2004 participa en el llibre *Poemes de la Casa Elizalde*, que publica la Generalitat de Catalunya; la Caixa de Catalunya li publica el 2008 el conte *L'esmolet savi*; en aquest mateix any escriu el poema *Trinxat* per a la Festa del Trinxat, que es fa cada mes de febrer a Puigcerdà, i des de fa dotze anys participa en les trobades de poesia de Puigcerdà. En els seus poemes, intimistes i carregats de sentiment, segueix una certa mètrica, però en l'últim fa una evolució en aquest aspecte i es deixa portar pel vent que fa volar la ploma. En tots manifesta l'amor que sent per la Cerdanya i pels Pirineus; tant n'evoca la natura com les persones. És el cas, aquest, del poema *La dona de Cerdanya*. Mostra, també, un cert enyor per les vivències passades i preocupació perquè es conservi la terra que tant estima. Actualment alterna la residència entre Puigcerdà i Barcelona.
"Segurament deuen ser els anys que em fan apreciar el valor que té la vida. Cada matí, en despertar-me i veure clarejar, penso 'que n'és de bonic el cel blau i el raig de sol que marca la primera línia del dia!'. Aquest líquid tan apreciat, l'aigua de la primera dutxa que ens neteja i tonifica, tan necessària per viure. Seguidament la tassa de cafè, bonica i ben elaborada per l'home. Ja estem preparats per la lluita de tots els entrebancs que ens presenta el dia. Així mateix vull gaudir de tot, colors, coses que m'envolten, alegries, tristeses, tot forma part de la vida. Ningú no té la resposta, si no sóc jo qui l'endevina, sota els rastres del demà. Senzillament. Viure."

Bernat Manresa i Mallol
Nascut a la Seu d'Urgell el 15/05/72, ha cursat Belles Arts, ha fet diverses exposicions a la seva ciutat, al Principat d'Andorra, Lleida i Barcelona. Una de les seves exposicions era una fusió entre la fotografia i la poesia titulada *Paraules al carrer* mostrava la inquietud i l'afició que té l'autor per l'escriptura i sobretot per la poesia.

Magda Morralla i Navarro
Neix a la plana cerdana, filla de la vila de Puigcerdà, el mes d'abril de 1959. És de mare castellana i de pare català. Casada amb un pagès nat, amb qui comparteix la vida des de fa vint-i-cinc anys al poblet de Sanavastre, és també mare de tres fills: una noia i dos xicots. La seva trajectòria en el món de la poesia és, segons ella, "vertaderament curta". Per això diu que l'elecció dels poemes no ha estat gaire difícil. Les seves aficions són diverses: cuinar, treballs manuals de pintura, restauració…, que ha compartit en alguns dels cursets organitzats per l'Associació de Dones del Món Rural, de la qual és membre. Desitja, en un futur, poder dedicar-se més profundament a l'escriptura. El 2004 va rebre el tercer premi en els Jocs Florals de Cerdanya (Alp) pel seu poema *Desitjaria* i cada any participa en la trobada poètica que es fa a Puigcerdà al juliol. Els seus temes poètics van des de la infància perduda fins a una manera particular d'entendre la pròpia mort, amb valors morals, passant pel transcurs de la vida, l'entrada a l'adolescència d'un dels fills… L'últim poema recollit aquí, en canvi, representa una visió descriptiva del Nadal a la Cerdanya.
"Nit d'insomni. Tothom dormia menys jo. En el silenci de la nit, asseguda a la cuina, sorgeixen al pensament frases d'enyorança; el record del Pare, sentiments, reflexions. I sobre un tovalló de paper, començo a escriure. Va ser immensament gartificant, el meu primer poema i veure sortir el sol."

Queralt Perera i Parramon
"Faig de mestra, treballo des dels 20 anys i he estat en escoles diferents i amb alumnes de diferents edats. M'agrada molt la meva professió, però també m'agrada molt qualsevol projecte que em proposen, per això he anat canviant de lloc. Els poemes que he escrit responen més a una necessitat d'expressió, que de comunicació. Sempre m'ha fet força vergonya ensenyar-los. Algun poema que em van publicar ho feia amb pseudònim. També em vaig presentar a algun concurs que no vaig guanyar per tant vaig suposar que no tenien prou qualitat. Aquests que us he enviat són una petita mostra. En dec tenir uns quaranta i ara fa temps que no escric. Em considero una persona afortunada per la vida que he tingut, per viure on visc i per la gent que m'envolta."

Manuscrits

Robert Pastor i Castillo

Rosa Casas i Coll

Josefina Obiols i Obiols

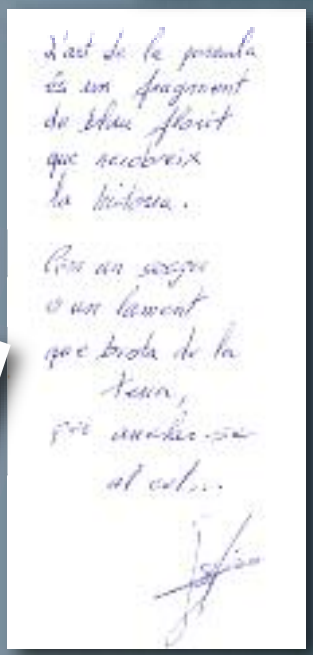

Joan Ramon Marina i Amat

Josep Comas i Travé

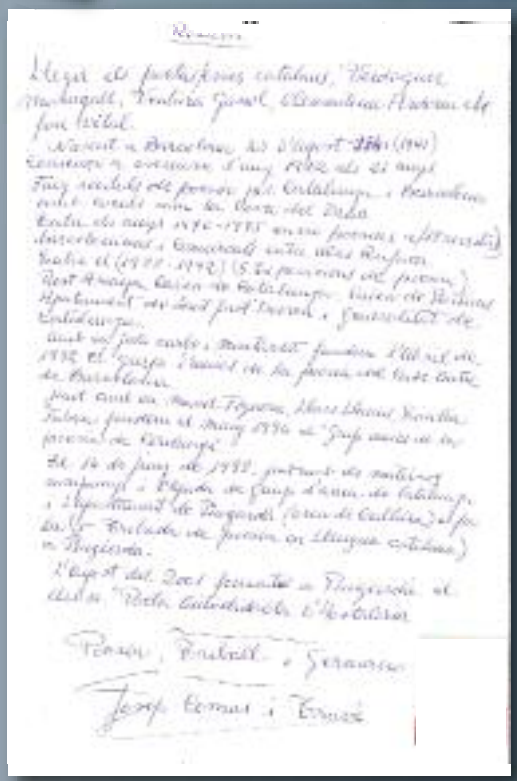

Maria Bachs i Asbert

Salvador Albanell i Tortadès

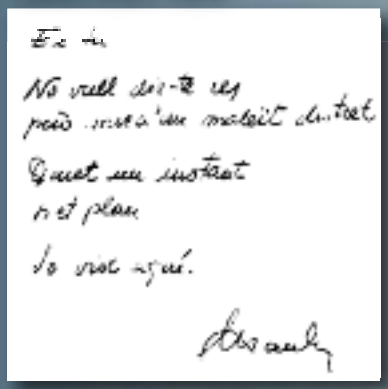

Àlvar Valls i Oliva

Teresa Colom i Pich

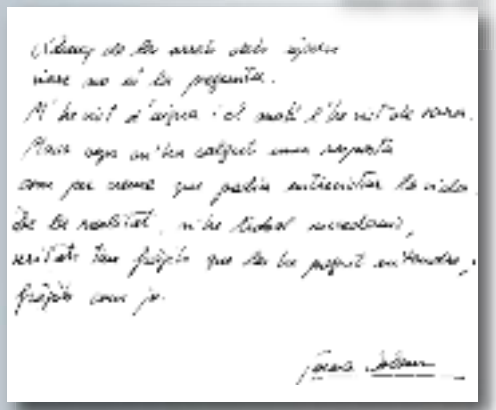

Pere Canturri i Montanya

Andreu Escales i Tous

Carli Bastida i Serra

Anna Capdevila i Bolló

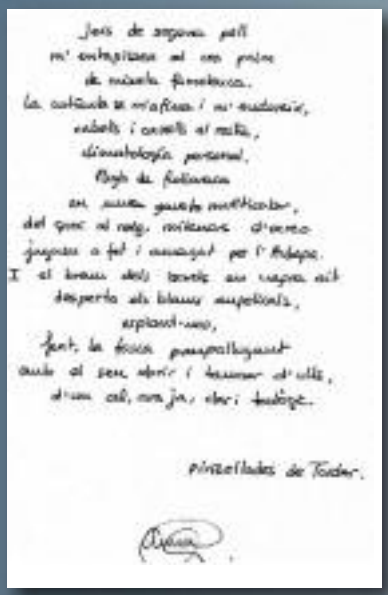

Imma Carrera i Grañó

Lluís Codina i Lanaspa

Jordi Pere Cerdà

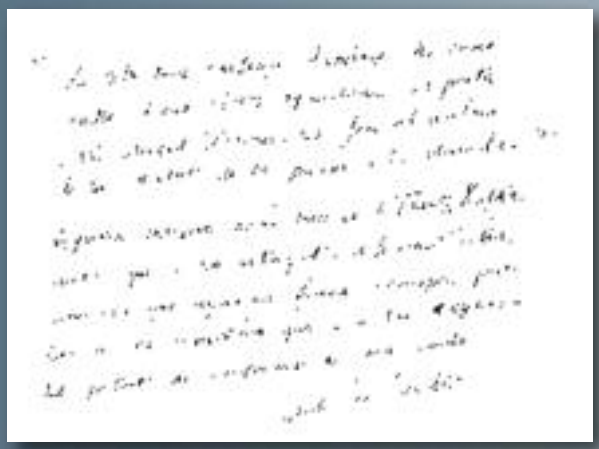

David Pérez i Surribas

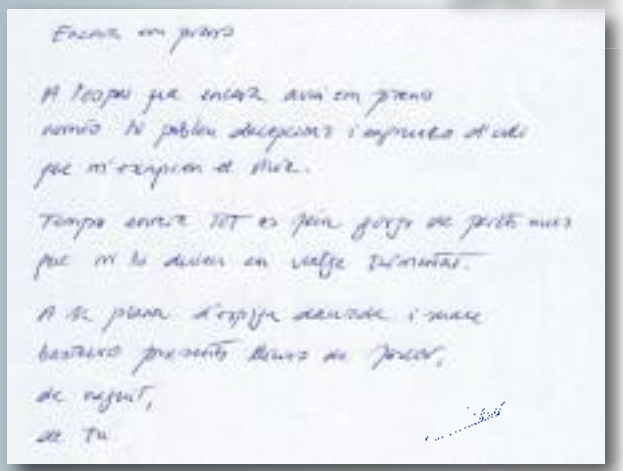

Josep Enric Dallerès i Codina

Jordi Dalmau i Ausàs

COLLAR

Voldria el meu últim dia com
una excursió al cap de la nuit.
Després del camí cotrent,
arribar al pot de la vida
amb la mirada oberta i
el cor amb ofrenes.
Al darrer vaixell,
qui vol he estimat
Al darrer,
vora l'estanyi,
als pares i el fill.
Voldria entendre
que morir és canviar de vent
I amb el cor feliç,
l'esperit serè,
collar.

Manel Figuera i Abadal

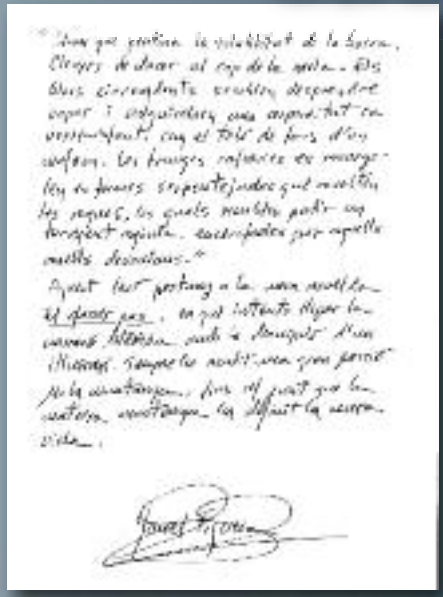

Conxita Rabassa i Castellarnau

Yolanda Giménez i Aguilar

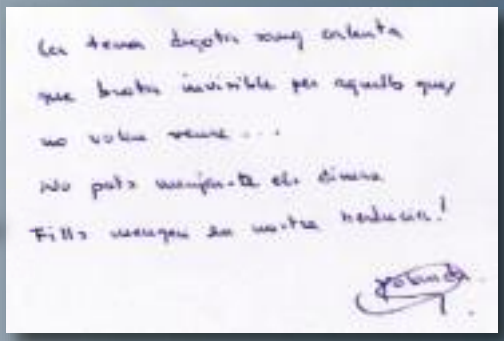

Imma Cros i Tubau

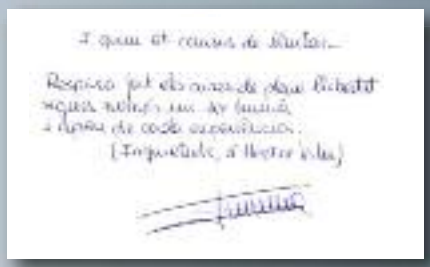

Josep Espunyes i Esteve

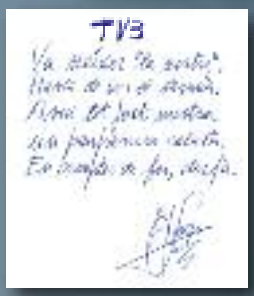

Manel Gibert i Vallès

Montserrat Marfany i Canturri

M. Antònia Fantova i Sentelles

M. Carme Jaumot i Gairí

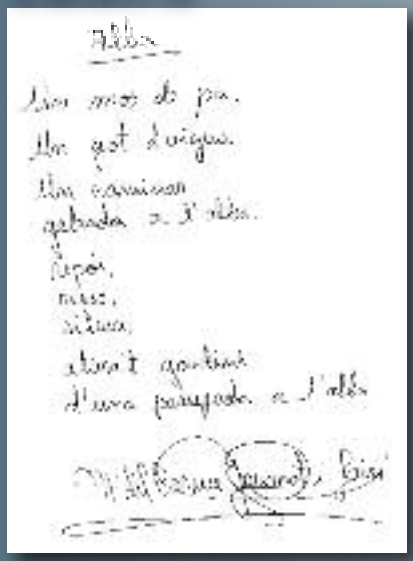

Joan Graell i Piqué

Magda Morralla i Navarro

Bernat Manresa i Mallol

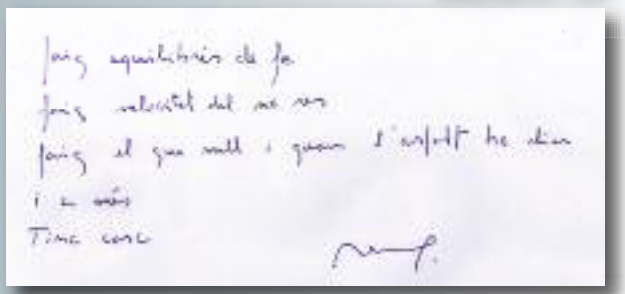

Jordi Pasques i Canut

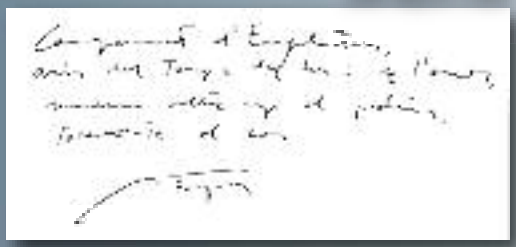

Ester Fenoll i Garcia

Manel Pal i Casanovas

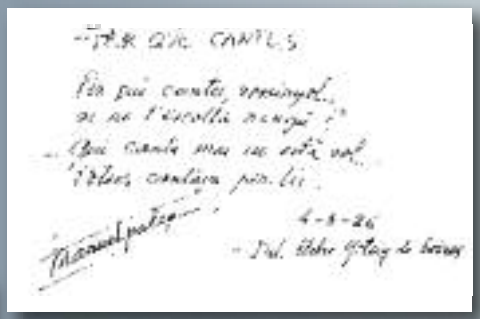

Rosa Grau i Grau

Sergi Martín i Amorós

Marta Grau i Repullo

Queralt Perera i Parramon

ÀGORA
CULTURAL